SALA DE LECTURĂ

DIN SUMAR:

• Operația „Weserübung" • Cine ar fi visat... • Inima și civilizația • Inteligența și... temperatura • Insuficiența renală cronică • Cum am devenit vrăjitor • Rectificare la astrologie • Un bărbat și o femeie — văzuți de umoriști

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

Aurul toamnei

Foto: I. Cebotariov

ANUL XXIV

38

(1227)

20 septembrie 1963

12 pagini,

1 leu

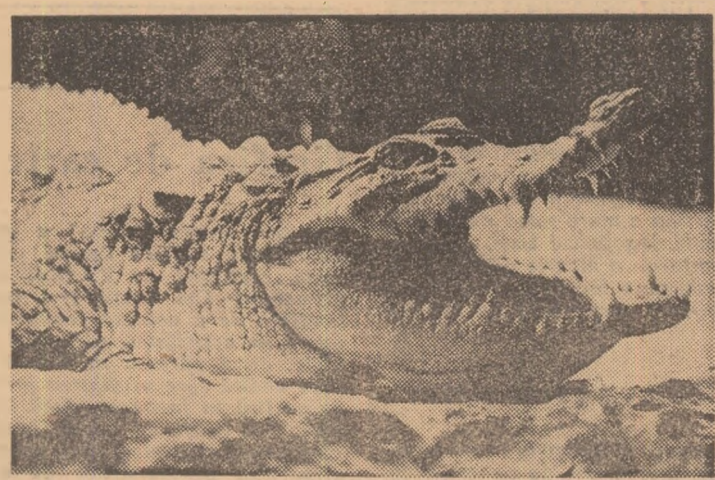

Motoarele organismului animal
(pag. 6-7)

„Minciuna" Jannei Bolotova
(pag. 5-a)

A. Goliţin — *Tinereţe.* (Tuş)

MINIATURI

Tigrul culcat

Marele pictor era cufundat în lucru. Deodată, faţa-i de obicei atît de gravă, se lumină într-un surîs tandru. Tigrul, însă, nu se simţea de fel bine. Coada-i atîrna nemişcată de-a lungul labelor, dar poziţia comodă mima numai liniştea. În realitate, era tulburat, deoarece peisajul din preajmă-i se schimbase, înlocuit de ceva străin, necunoscut şi tulburător.

— Ascultă, poţi să-mi spui, dacă ştii, ce fel de arbori ai plantat în jurul meu ? îl întrebă tigrul pe pictor.

— Sigur că ştiu. Mesteceni, îi răspunse pictorul, fără să-şi ia ochii de pe şevalet.

— Dar de ce, mă rog, m-ai înconjurat cu aceşti mesteceni, pe care eu nu i-am văzut în viaţa mea ?

— Pentru ca să-mi aduc aminte de ţara mea, îi răspunse pictorul.

— Mestecenii tăi mă tulbură, adăugă tigrul.

— Şi pe mine mă tulbură.

Tigrul înţelese că pictorul n-avea chef de vorbă, dar se simţea teribil de stingherit printre copacii aceia bizari şi nu se putu împiedica să continue :

— Eu cunosc jungla, savana şi văile. Sînt obişnuit cu vîntul uscat şi arzător, cu aversele prelungi ce fac să plîngă flamingo-ul roz. Ştiu cum creşte iarba şi cum curg fluviile cu ape mari. Îmi sînt familiare cărările junglei, parfumate cu mosc. Am văzut munţi atîrnîndu-mi de-asupra capului... Şacal să fiu, dacă te mint.

— Tigrule, nu mă minţi şi n-ai exagerat cunoştinţele tale, îi spuse marele artist. Dar fiecare din noi, în afară de arborii pe care-i cunoaşte, mai ştie şi copacii visurilor lui. Ceilalţi nu-i cunosc şi nu pot să-i cunoască.

— Atunci, spune-mi cel puţin ce sînt aceşti mesteceni şi cu ce pot fi ei comparaţi ?

— Tigrule, nu pot fi comparaţi cu nimic. Ei cresc în inima mea, rădăcinile lor sînt în sufletul meu, frunzişul lor stufos se leagănă în închipuirea mea.

Tigrul fu nespus de mirat. Omul acesta, căruia de obicei trebuia să-i smulgă cuvintele cu ghearele, vorbea acum cu o evidentă plăcere... Da, în ziua aceea, marele artist nu era deloc tăcut şi tigrul se aşeză şi mai comod, cu labele încrucişate, pentru a-l asculta.

— Sînt mestecenii care cresc în ţara mea, îi spuse omul. Dacă vrei, pot să-ţi povestesc despre ei.

— Hai, povesteşte ! îl rugă tigrul ; el crescuse în junglă şi nu ştia ce-s mestecenii.

Cu capul în mîini, pictorul rămase multă vreme gînditor, apoi vorbi :

— Ce bine-i să visezi sub un mesteacăn, culcat în iarbă, privind norii sau gălbenelele de munte care înfloresc în jur. Primăvara, soarele topeşte crustele de gheaţă şi cînd ultima zăpadă dispare, în copacii din pădure începe să urce seva. În pragul vechiului grajd începe să înflorească un mesteacăn pitic...

Tigrule, tu n-ai auzit niciodată şoaptele ploii într-o pădurice de mesteceni. Aroma mestecenilor uzi e parfumul copilăriei mele, iar sturzul negru — pasărea văzduhului însufleţit al copilăriei mele. Mesteacănul, ramurile de mesteacăn mi-au ţinut curată inima şi trupul...

Ce bine e, ca după mulţi ani, să călătoreşti iar într-o căruţă aşternută cu frunze de mesteacăn, să dormi într-un pat cu mesteceni tineri la cap şi să te lepezi de toate grijile într-o baie în care să-ţi biciuieşti trupul cu nuiele de mesteacăn...

Mi-e foarte greu să-ţi vorbesc despre mesteceni, cînd nu i-ai văzut îngălbenind, cînd n-ai văzut, toamna, uriaşa pară a pădurii, cînd nu i-ai văzut pierzîndu-şi frunzele ce cădeau la picioarele mele, iar cocorii despicau, în zbor, cerul înalt şi rece, jelindu-şi soarta...

— Te-am ascultat, îi răspunse tigrul, într-un tîrziu. Nu te supăra, dar toate astea sînt pentru mine o lume străină şi de neînţeles. Cred, însă, că mestecenii tăi sînt frumoşi şi îi admit bucuros în jurul meu, de vreme ce ai vorbit atît de bine despre ei şi îi regreţi atît de mult. Fie !

Şi tigrul rămase în aceeaşi poziţie, cu labele încrucişate, aducînd cu o pisică. Dar liniştea lui era, totuşi, aparentă, pentru că el regreta acum şi mai mult tărîmurile lui dragi, unde s-ar fi putut juca, ar fi putut iubi, s-ar fi putut ascunde şi s-ar fi putut adăpa în voie.

Lilli Promet

PARODII

Note de lectură

A. Puşkin: „Dama de pică"

Scriitorul este cunoscut cititorilor ca autorul binecunoscutelor versuri „Îmi amintesc clipa minunată". Dar Puşkin a scris şi lucrări în proză, din care se remarcă „Dubrovski". „Dama de pică" este şi ea o astfel de lucrare. În această povestire autorul analizează problema dragostei şi a lăcomiei. El parcă ne spune că, acolo unde există dragoste nu există lăcomie şi unde există lăcomie nu există dragoste. Gherman, eroul povestirii, se îndrăgosteşte de o fată din înalta societate, Liza. Chiar numai acest fapt ne poate pune în gardă. Dar Gherman e şi un pasionat jucător de cărţi. El vrea să cîştige o mare sumă de bani şi încearcă să afle secretul a trei cărţi : trei, şapte şi as, secret deţinut de o bătrînă contesă, cîndva foarte frumoasă. Contesa, care vorbea minunat franţuzeşte, e moartă. Ea îşi împărtăşeşte taina tînărului ofiţer, ivindu-se în cazarmă ca defunctă, mai exact ca statie. Liza sfîrşeşte prin a se sinucide, întrucît nu-i înţeleasă de ofiţerii armatei ţariste. Gherman sfîrşeşte şi el prin a se sinucide, mînţit de statia contesei şi pierzînd o mare sumă de bani la contele Eleţki, logodnicul Lizei, cea care avusese parte de o moarte atît de cruntă. Iată unde duce lăcomia. Povestirea e citită cu interes deopotrivă de tineri şi bătrîni.

A. P. Cehov: „Trei surori"

„La Moscova, la Moscova !" — exclamă eroinele piesei. Dar de ce la Moscova ? Le este atît de greu celor trei surori să trăiască în Rusia centrală, unde se petrece acţiunea piesei ? Da, le este greu ! Domnii ofiţeri părăsesc oraşul, unitatea lor mutîndu-se în altă regiune. Or, multi dintre ei se ataşaseră de casa surorilor Prozorov, ca nişte rude şi prieteni...

Surorile sînt surori, dar fiecare dintre ele are gîndurile, visurile şi obiceiurile ei. Una are un soţ iubitor, însă îi place să fluiere, fapt care le irită pe celelalte, dar ea continuă să fluiere. Fluieratul sporeşte atmosfera apăsătoare. „Nici să crîcnească n-a apucat, că pe el ursul s-a aşezat !" — afirmă, în concluzie, unul din eroii piesei, tot din aristocraţia militară. Căci asta era viaţa de provincie. Eroii piesei nu se înţeleg unul pe altul, fiecare se gîndeşte numai la ale lui. Iar cele trei surori o duc, într-adevăr, greu. Citind piesa, le dai dreptate : trebuie să se mute la Moscova. Citiţi şi dumneavoastră această piesă ; ea vă va ajuta să vă alegeţi corect oraşul în care să trăiţi.

(Din „Literaturnaia Gazeta")

CUM CITIM

Atenţia, obişnuinţa, viteza

După cum se ştie, lectura este şi ea o artă, şi încă cu laturi multiple. Una din ele priveşte tehnica cititului care vizează, în egală măsură, atenţia şi obişnuinţa lectorului şi afectează, în ultimă instanţă, viteza lecturii. În veacul nostru, atît de bogat în informaţii tipărite, problema nu-i deloc secundară. Ea interesează, deopotrivă, specialiştii de diferite categorii, care vor să se ţină la curent cu noutăţile din domeniul lor de activitate, ca şi amatorii de beletristică sau de ştiinţă popularizată.

Săptămînalul „Nedelea" a dat recent cititorilor săi cîteva sfaturi pentru sporirea vitezei de lectură, care-i pot eventual interesa şi pe lectorii noştri. Iată-le.

Condiţiile primordiale ale unei lecturi rapide este alegerea unui unghi potrivit între carte şi ochi. De obicei, pupilele nu se mişcă lin de-a lungul rîndurilor tipărite, ci prin „salturi" cu mici pauze de fixaţie, între fiecare salt. Pauzele prea dese arată că unghiul ales nu-i cel mai potrivit. De aceea, un cititor rutinat îşi alege un unghi mai mare, care îi permite să „înghită" textul respectiv mult mai repede, cu mai puţine pauze.

Cel mai mare pericol care ameninţă viteza lecturii este ceea ce se numeşte „lectura în gînd, cu glas tare", cînd cititorul rosteşte în gînd fiecare cuvînt. Formele ei extreme se vădesc la cititorii care nu pot citi decît cu glas tare. Formele atenuate se exprimă prin mişcarea buzelor sau bolboroseala din cursul lecturii. Pentru înlăturarea acestei deficienţe se propun exerciţii mecanice de citire rapidă şi exerciţii de atenţie, ce trebuie concentrată pe conţinutul textului şi nu pe cuvintele disparate.

Într-unul din romanele sale, Balzac a descris tipul cititorului ideal din punctul de vedere al lecturii rapide : „Ajunsese la o fenomenală absorbţie a ideilor în cursul lecturii (e vorba de eroul romanului, n.n.). Privirea lui cuprindea, deodată, şapte-opt rînduri, iar mintea lui le intuia sensul cu iuţeala cu care citea. Un singur cuvînt îl ajuta adesea să descifreze înţelesul unei fraze întregi".

Era, desigur, un record, de care se poate apropia, însă, orice cititor, după exerciţii stăruitoare.

OPINII

Grafica de carte

„Literaturnaia Gazeta" a găzduit o interesantă dispută despre grafica de carte, susţinută de V. Glazicev şi A. Kamenski. Cel dintîi şi-a manifestat tendinţa de a accepta realităţile dominante în activitatea editorială curentă, unde, după părerea sa, există o înclinare vădită spre neglijarea problemelor de grafică în favoarea cărţii ieftine, tipărită în tiraje de masă. Aceasta este cauza — şi în acelaşi timp consecinţa — dispariţiei preocupărilor de a conferi cărţii o haină artistică somptuoasă ; Glazicev şi-a intitulat chiar articolul „Cartea fără haină grafică".

Împotrivindu-se acestui punct de vedere, A. Kamenski a început prin a-şi justifica cerinţele superioare faţă de prezentarea grafică a cărţii cu cîteva consideraţii generale, pe care le socotim demne de a fi citate :

„Evident, fiecare carte este în primul rînd literatură. Dar ea mai este şi *priveliste*. Senzaţiile vizuale însoţesc procesul de percepere a cuprinsului cărţii. Strămoşul formei contemporane de scriere a fost pictografia, discursul ilustrat. Mai tîrziu, scrierea s-a transformat într-o combinaţie de semne — simboluri abstracte, aproape total lipsite de capacitatea de influenţare expresivă. Dar dacă unitatea primitivă dintre cuvînt şi grafie s-a dizolvat, necesitatea îmbogăţirii grafice a textului, a imaginilor, a îmbinării veşmîntului vizibil cu textul abstract n-a dispărut niciodată.

Minunată floare a culturii umane, cartea reuneşte multe izvoare creatoare. Textul este sufletul ei, dar există şi corpul cărţii, materia întruchipării vizuale a acesteia. Cartea îşi are arhitectura ei : stereometria volumului şi formatul, faţada coperţilor, fereastra titlului, anfilada paginilor. Ea are culori şi tonuri proprii, fie chiar numai în limitele gamei alb-negru. Dar şi în aceste limite posibilităţile de nuanţare şi combinare sînt nemărginite. Cartea are muzica ritmurilor ei interioare : raportul dintre zaţ şi spaţiile albe, staţiile în care se opreşte fuga rîndurilor înaintea unui nou zaţ, pauzele dintre cuvinte. Pe scurt, întruparea operei literare în spaţiu (iar cartea tocmai asta înseamnă) fie şi numai cu mijloace tipografice, fără alte completări grafice, este o artă subtilă şi complexă.

Din cele de mai sus rezultă însă că orice carte de literatură, neilustrată, în afară de sarcinile strict tehnice, specifice, trebuie să rezolve şi anumite probleme emoţional-poetice. Aceste probleme se deosebesc în fiecare caz în parte şi pentru rezolvarea lor e nevoie de sufletul, mîna şi ochiul unui artist. Există cărţi tipărite cu metode „ingineresti", practic fără legătură cu conţinutul. Şi există cărţi apărute sub îngrijirea unor adevăraţi şi subtili graficieni, care se străduiesc să ofere cititorului o compoziţie vizuală corespunzătoare sensului, atmosferei şi culorii romanului sau poemului".

În continuare, autorul articolului citat s-a referit la contribuţia pe care au adus-o atîţia mari pictori la arta graficei de carte (Picasso, Matisse, Gross), pledînd cu pasiune şi convingere pentru repunerea ei în drepturi, chiar şi în condiţiile vremii noastre, cînd editarea cărţii a devenit un proces industrial, cu toate consecinţele ce decurg din această împrejurare.

Muza : — Şi mă voia mereu lîngă el.
Desen de **E. Cerepanov**

Cărți, reviste, cărți... Bibliotecile nu le mai pot cuprinde. Microfilmul își oferă serviciile.

PROBLEME ȘI SOLUȚII

10000 de volume într-un sertar

În lume apar anual circa 7.500 de cărți de știință și tehnică și peste 50.000 de reviste științifice și tehnice. La cele aproximativ două milioane de articole originale publicate în reviste se adaugă apoi 300.000 de descrieri de inovații și patente, 700.000 de lucrări de diplomă și 100.000—150.000 de comunicări multiplicate pentru uz intern. După calculele unui autor sovietic, în fiecare minut văd lumina zilei 2.000 de pagini tipărite.

Dacă cifrele sînt doar orientative, căci există diferențe de la un autor la altul, în schimb creșterea năvalnică a avalanșei de informații este unanim recunoscută. Se apreciază că numărul publicațiilor tehnice și științifice se dublează la fiecare 10—15 ani. În unele ramuri acest interval este și mai scurt: în chimie — 8 ani, în electronică — 5, în cercetarea cosmică — 3 și în fizica nucleară numai 1,5 ani.

Prins în această avalanșă de informații, cum să se descurce specialistul, cum să se țină la curent cu cercetările din domeniul lui și din știință în general, cum să obțină o bibliografie și apoi să ia cunoștință de lucrările alese? Pentru a realiza toate acestea el trebuie să recurgă la serviciile instituțiilor de documentare. Acestea anunță noile apariții pe specialități și la intervale regulate, indicînd în general foarte pe scurt și conținutul lor, deoarece titlurile nu sînt întotdeauna edificatoare. Neprețuite sînt și revistele de referate sau rezumate, 1.000 la număr după Federația internațională pentru documentare. Desigur, parcurgerea acestor publicații nu scutește pe specialist de a citi cel puțin unele lucrări și *in extenso*, dar îi economisește timpul pe care l-ar pierde cu căutatul și adunatul materialelor și-i permite să se limiteze la articolele care îl interesează în mod special.

La Moscova se află unul din cele mai mari centre de documentare: Institutul unional pentru informația tehnico-științifică și economică (VINITI). Pe lîngă cei 2 500 salariați, Institutul se bucură de colaborarea permanentă a peste 20.000 de specialiști din toate domeniile științei, inclusiv academicieni și profesori universitari, care clasifică, selecționează și rezumă articolele din 18.000 de reviste apărute în peste 100 de țări și 72 de limbi. În felul acesta VINITI pune anual la dispoziția oamenilor de știință și tehnicienilor 800.000 de rezumate.

Documentarea cere, însă, la rîndul ei, tehnicii să-și plătească datoria pe care a contractat-o față de ea și să-i ușureze munca. Și tehnica a început prin a-i furniza procedeele de microfotografiere. Astfel, există așa-numitele microfișe, de mărimea unei cărți poștale, care conțin pe o față titlul articolului, revista din care provine și un scurt rezumat cu caractere normale, iar pe verso textul integral al articolului microfotografiat (20—40 pag.) și care poate fi citit cu un aparat special. Anul trecut VINITI a introdus și microdiapozitivele, filme cît o carte poștală care cuprind pînă la 72 de pagini normale de tipar micșorate de 23—25 ori.

Îmbunătățindu-și performanțele, microfotografia a scos filme speciale, cu o mare putere de rezorbție, capabile să fixeze documente micșorate de 200 și chiar de 1 000 ori, în așa fel încît un dreptunghi de 10—15,2 cm conține 4.000—10.000 pagini de tipar sau dactilografiate.

Grație costului lor mic, ușurinții de expediere (prin poștă), spațiului restrîns pe care îl necesită și altor avantaje, diversele tipuri de fișe permit întocmirea și multiplicarea unor adevărate biblioteci pe subiecte, de care cercetătorii și inginerii să dispună chiar la locul de muncă, dat fiind că un sertar poate adăposti 100.000—120.000 de pagini pe microfișe și microdiapozitive și chiar 10.000 de volume pe filmele speciale.

MERIDIANE

Cine are cal, are și aripi...

...Dacă ai cal, nu știi ce-i supărarea", „Cînd te scoli dimineața, întreabă-ți tatăl de sănătate apoi aleargă la cal". Aceste proverbe turkmene au o vechime milenară. Odată cu ele au ajuns pînă în zilele noastre povestiri și legende despre faimoșii cai turkmeni care, se spune, se luau la întrecere cu vîntul.

Minunata rasă de cai turkmeni a început să se formeze în oazele acestei regiuni cu multe secole în urmă, cînd în Europa existau numai cai pitici și cu mult înainte de apariția cailor arabi. De la început, aceste animale și-au întrecut „rubedeniile" de pe alte meleaguri în volum, vioiciune, rezistență, curaj în luptă, zvelțețe și frumusețe. Cu aceste însușiri, și-au atras o unanimă admirație. În antichitate călăreau pe cai turkmeni regii perși, iar mai tîrziu, în secolele VIII-X, garda califilor din Bagdad. Caii din deșertul Turkmeniei erau importați în Grecia, Roma, după care au umplut grajdurile țarilor ruși și ale boierilor moscoviți. În Europa apuseană ei au apărut după cruciade și au fost utilizați pentru îmbunătățirea rasei. Calul turkmen din zilele noastre formează faimoasa rasă ahaltecă.

Patria cailor ahalteci este o oază cu același nume aflată în vecinătatea capitalei turkmene. Este o vale întinsă acoperită cu un covor de iarbă deasă. Aici se întind „domeniile" fermei de cai „Mahmut-Kuli". Ferma numără în total 220 de cai, care constituie nucleul rasei ahaltece. „Pensionarii" au un regim de viață alcătuit după criterii științifice. Între orele 6—9 își fac plimbarea, următoarele două ore sînt rezervate mesei, apoi urmează „toaleta", adăpatul, din nou masa, apoi o a doua plimbare. Caii crescuți aici iau parte la cele mai mari competiții internaționale.

În total, în Turkmenia există astăzi circa 1200 de cai ahalteci. Ei sînt un excelent mijloc de transport pentru această regiune de deșert, cu drumuri foarte puține. De aceea sînt utilizați cu mare plăcere de geologi, arheologi, pe scurt de toți exploratorii deșertului...

INDUSTRIA EXTRACTIVĂ

Metalele rare sînt... dese

La jumătatea secolului nostru s-a stabilit că elementelor rare — rămase atîta vreme necunoscute — nu li se potrivește de fapt această apelațiune convențională. Într-adevăr, e greu de numit element rar praseodimul, care se găsește în scoarța terestră în cantități de 20 de ori mai mari decît aurul sau galiul, aflat în cantități de 13 ori mai mari decît mercurul. Sînt regiuni pe glob în care hafniul se găsește în cantități egale cu argintul, încît s-ar putea face monezi metalice din el, dacă extracția sa n-ar costa atît de scump. Aceasta este cauza care face ca un kilogram de argint să coste pe piața mondială 30 de dolari, iar kilogramul de hafniu 25 000 de dolari.

De ce natură sînt însă greutățile de extracție? Ele rezultă din împrejurarea că în marea majoritate a cazurilor metalele rare nu alcătuiesc combinații independente, ci sînt dispersate în scoarța terestră, intrînd în compoziția a numeroase minerale.

Proprietățile lor realmente miraculoase le fac însă de neînlocuit în nenumărate ramuri ale tehnicii moderne. Reniul, de pildă, se situează pe primul loc în ce privește rezistența la coroziune, ceea ce-l face un excelent protector împotriva acțiunii acizilor, apei de mare, amestecurilor sulfuroase etc. Cîteva zeci de grame de reniu adăugate la un kilogram de wolfram sînt suficiente spre a obține kilograme de fire de wolfram pentru becuri electrice care durează astfel de două-trei ori mai mult. Rubidiul și cesiul au permis crearea celulelor fotoelectrice fără de care instalațiile automate ar fi de neconceput. Seleniul a contribuit la apariția fotografiei „uscate" etc., etc.

Dat fiind că fixarea amplasamentelor și extragerea metalelor rare este extrem de dificilă, la soluționarea acestor probleme conlucrează mineralogi, geochimiști, geologi, fizicieni și matematicieni. După cum a arătat Adrian Garnah, directorul adjunct al Institutului de mineralogie, geochimie și cristalochimie al Academiei de Științe a U.R.S.S., în momentul de față se experimentează noi metode geochimice de depistare. În felul acesta s-a putut stabili că orice zăcămînt de minereu este, în general, înconjurat de un masiv de roci conținînd o combinație fixă de elemente rare și că cît ne depărtăm de zăcămînt concentrarea acestor elemente slăbește. Mai mult, s-a putut stabili un principiu curios și anume că aureola de dispersie din jurul zăcămintelor nu constituie un haos de elemente, ci o oglindă care reflectă însăși structura zăcămîntului. În plus, s-a văzut că după compoziția și raporturile cantitative ale elementelor din aureolă se pot defini nu numai compoziția zăcămîntului, ci chiar profilul, întinderea și adîncimea sa.

În sfîrșit, o ultimă noutate surprinzătoare: graniturile sînt surse excepționale de elemente rare, rezerve practic inepuizabile. Ele conțin aproape toate elementele tabloului lui Mendeleev, în așa fel încît un kilometru cub de granit conține peste 100 000 de tone de litiu, 10 000 de tone de uraniu, peste 80 000 de tone de niobiu...

Extracția elementelor rare din granit n-a luat încă proporții industriale, dar experiențele făcute par să ateste că nu mai sîntem departe de acest moment.

ESTETICA INDUSTRIALĂ

Siluetele tehnicii moderne

Pînă acum cîteva decenii, obligat de „legile" tehnicii încă adesea rudimentară, cumpărătorul trebuia să accepte ce găsea, obiecte care astăzi ne-ar părea strident dizgrațioase. Oarecari progrese au fost realizate de estetica industrială între cele două războaie mondiale; totuși ea n-a reușit să se debaraseze de complexe decît exagerîndu-și propria importanță. A fost o eră a aparatelor de radio supraîncărcate, a unor mecanisme monstruoase, a automobilelor cu cele mai bizare forme. Adevărata revoluție estetică n-a intervenit decît mai tîrziu, cînd uzinele producătoare au început să-și dea seama că uriția se vinde greu.

Întreprinderile și-au dat seama că de la o estetică supraîncărcată trebuie să treacă la una simplă. Așa a început să ia naștere stilul funcțional, specialiștii în frumusețe reușeau treptat să-i convingă pe tehnicieni de utilitatea formelor frumoase. Mașinile concepute cu simplitate pentru o folosire eficace, aparatele și automobilele, mobila, ba chiar cele mai obișnuite unelte au început să devină frumoase, să ușureze activitatea celor care le foloseau.

Acum, tehnicienii admit că raza de acțiune a esteticii este nelimitată, că ea își poate desfășura ofensiva în cele mai diverse domenii. Să luăm, de pildă, electronica. Pentru tehnician, televizorul înseamnă un simplu exercițiu electronic pe care încearcă să-l rezolve din ce în ce mai bine. Pentru milioanele de telespectatori, însă, miraculoasa „cutie cu imagini" a devenit un tovarăș prețios, definitiv integrat căminului. Preocupările telespectatorului se confundă de aceea cu cele ale esteticianului: el se îndreaptă spre alegerea unei casete pe care s-o poată privi cu plăcere, care să se încadreze armonios în ansamblul familiar al locuinței.

Cum și-a dat mîna tehnica cu estetica pentru a rezolva acest deziderat? Ele au pornit de la următoarele principii: principalul la un televizor este imaginea, așa încît ecranul trebuie să ocupe cît mai mult spațiu. În al doilea rînd, aparatul reprezintă o mobilă, care trebuie să fie frumoasă. Așa încît, în jurul ecranului scos în evidență la maximum a fost montat un cadru discret și simetric. Un adevărat triumf al funcționalului: totul pentru imagine, dar și o frumoasă reușită estetică! Alte probleme rezolvate cu succes sînt acelea ale postamentului pivot care permite orientarea în orice direcție și a butoanelor de comandă care au fost amplasate lateral sau frontal ori înlocuite prin telecomandă, pentru ca telespectatorul să poată regla imaginea și sunetul, porni și opri aparatul din indiferent ce punct al încăperii. Acum, esteticienii uzinelor constructoare de televizoare pregătesc noi modele de aparate din ce în ce mai moderne, cu un volum și mai plat și o înfățișare și mai agreabilă.

— Aveți, cu siguranță, mașină!
— Cum ați ghicit?
Desen de **A. Spasski**

OPERAȚIA „WESERÜBUNG"

Ultimele clipe ale crucișătorului „Blücher"

reportaj

Norvegia privea cu teamă și sumbre presimțiri primăvara anului 1940. Iarna aspră paralizase numai temporar operațiunile militare ale armatei hitleriste și ale adversarilor ei. Primăvara făgăduia, așadar, Europei noi evenimente dureroase. Iar norvegienii aveau toate temeiurile să se teamă cel mai mult de aceste evenimente.

În apele teritoriale ale Norvegiei se iveau din cînd în cînd nave necunoscute: la 17 februarie, încălcînd neutralitatea Norvegiei, cîteva contratorpiloare engleze pătrunseseră în Jossing-Fjord și cuceriseră prin abordaj vasul german *Altmark*, eliberînd 299 de marinari englezi capturați de cuirasatul hitlerist *Admiral Graf von Spee* în sudul Atlanticului.

Nimeni nu credea că incidentul avea să rămînă fără urmări. Și de aceea Leif Olsen, comandantul lui *Paul III*, o mică ambarcațiune norvegiană care patrula la 8 aprilie în apele reci ale Oslo-Fjord-ului, nu se înșelă asupra evenimentelor care aveau să urmeze zărind contururile neclare ale unor nave impresionante. Executînd ordinul comandantului ei — primul norvegian căzut în luptele celui de-al doilea război mondial — *Paul III* porni în întîmpinarea inamicului. O fostă balenieră cu un tun jalnic și un echipaj alcătuit din 15 marinari împotriva unei întregi escadre, conduse de două nave de luptă ultramoderne: crucișătorul *Blücher* și cuirasatul *Lützow*.

Leif Olsen nu uita, însă, principalul obiectiv pentru care fusese trimis să patruleze în noaptea aceea cețoasă și rece în Oslo-Fjord. Cu cîteva minute înainte de atac *Paul III* transmise în eter: *Nave necunoscute intră în Oslo-Fjord*. Imediat, bateriile din fortăreața Oskarsborg, din Kopas, Husvik și insula Bohlern fură puse în stare de alarmă. Toate luminile de navigație, care indicau drumul spre capitala Norvegiei, se stinseră într-o clipă...

Presimțirile nu-i înșelaseră pe norvegieni. La începutul lui 1940, țara lor începuse să atragă tot mai mult atenția comandamentului fascist. Trei sferturi din minereul de fier necesar Germaniei hitleriste venea din Suedia și era transportat pe Marea Baltică. Iarna, cînd gheața încătușa apele Balticii, minereul era transportat pe calea ferată în nord, în portul norvegian Narvik care nu înghețа, iar de acolo pe mare, de-a lungul țărmului, în Germania. Cucerirea Norvegiei putea garanta germanilor securitatea acestui drum și, în plus, putea oferi flotei germane baze de atac pentru incursiunile în Atlantic.

Aliații urzeau și ei planuri de debarcare în Norvegia. Dar germanii se dovediră mai expeditivi. Întîmplarea cu *Altmark* îi determină să treacă la acțiuni mai hotărîte. Și, la 21 februarie, Hitler încredință generalului Falkenhorst misiunea de a pregăti ocuparea Norvegiei și Danemarcei, iar la 1 martie statul major al marinei hitleriste primi ordinul definitiv de executare a operației *Weserübung* (numele de cod al operației de cucerire a acestor țări).

Trupele germane puteau ajunge în Norvegia fie pe mare, fie pe calea aerului. Marea era dominată însă de flota engleză, iar aviația nu putea transporta efective mari înzestrate cu armament greu. Așa încît comandamentul german își întemeie planul pe înșelarea vigilenței flotei engleze și pe cucerirea punctelor cruciale din Norvegia înainte ca navele engleze să poată acționa.

Șase grupări de nave germane urmau să ocupe simultan principalele porturi din Norvegia: Narvik, Trondheim, Bergen, Kristiansand, Oslo și Egersund. Ele părăsiră bazele lor în așa fel încît, în zorii zilei de 9 aprilie, să-și atingă ținta.

Germanii își dădeau seama că cucerirea Oslo-ului era o operație dificilă. Oslo-Fjord are o lungime de 60 de mile și o lățime, în partea-i sudică, pînă la baza militară Horten, de 4—5 mile, după care se lărgește și se împarte în trei brațe, dintre care cel estic — cel mai lung — duce spre Oslo. La jumătatea drumului dintre Horten și Oslo, în preajma unui sat din Dröbak-Fjord, fiordul se îngustează pînă la 1 300 metri, iar lîngă insulele Kaholmen lățimea brațului navigabil nu depășește 500 de metri. Sistemul de apărare al Oslo-Fjord-ului îi îngrijora pe generalii germani. Prima linie de baterii de pe insulele Bohlern și Rauai și cea interioară, din zona Dröbak, puteau prezenta o primejdie serioasă. Linia interioară era alcătuită din două baterii pe malul estic — Kopas și Husvik — și fortăreața Oskarsborg, pe insula Kaholmen de Sud. Comandantul

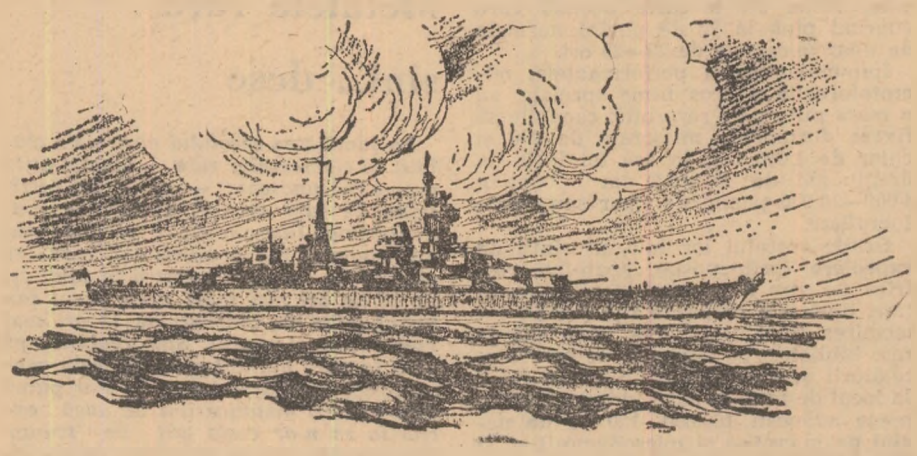

acestei fortăreațe, colonelul Erikson, avea la dispoziție, în afară de alte arme, două tunuri vechi (de 48 de ani) de 11 țoli, botezate cu nume biblice: *Moise* și *Aron*. Într-o ascunzătoare practicată într-o stîncă din insula Kaholmen de Nord se afla, chiar lîngă apă, o instalație de torpile, deservită de marinarii căpitanului de rangul III Andersen. Apărarea fiordului era condusă de amiralul Johansen, cu baza la Horten.

Nu se poate spune că germanii n-au dat toată importanța acestei operații. Gruparea V, desemnată să cucerească Oslo, era alcătuită din crucișătorul *Blücher*, lansat la apă cu circa șapte luni în urmă, cuirasatul *Lützow*, crucișătorul ușor *Emden*, trei contratorpiloare, opt dragoare și două baleniere. Pentru a facilita acțiunile de luptă ale celor două mii de soldați îmbarcați pe navele escadrei, se hotărîse ca în dimineața zilei de 9 aprilie, pe aerodromul Fornebjü de lîngă Oslo, să fie lansată o unitate de trupe aeropurtate.

La 8 aprilie, în jurul orei 3 dimineața, unitatea de nave germane, comandată de amiralul Kummetz, părăsi golful Kiel. Distanța dintre Kiel și Oslo — 363 mile — urma să fie străbătută în 26 de ore, în așa fel ca a doua zi, la 5 dimineața, să ajungă la Oslo. Cu puțin înainte de miezul nopții, navele germane se apropiară, conform planului, de intrarea în Oslo-Fjord. Dar tocmai atunci le ieși în cale eroica ambarcațiune *Paul III*.

...După ce termină repede cu mica navă norvegiană și stabili numărul de vase care urmau să cucerească Hortenul, Kummetz porni în sus pe fiord. La 1 noaptea, ambele maluri erau învăluite în ceață, așa încît navele micșorară viteza. În jurul orei 2, trecură de Horten. La 3,05, fasciculul orbitor al unui reflector puternic prinse brusc în obiectivul lui corpul crucișătorului *Blücher*, iar literalmente de sub prova colosului țîșni vasul norvegian de pază *Alfa*, trimis de căpitanul Andersen în urma radiogramei transmise de *Paul III*. Cîteva minute mai tîrziu, în fața crucișătorului se iviră cîteva hidroavioane norvegiene. Primiseră ordin să-și mute urgent baza de la Horten la Oslo, dar din pricina condițiilor meteorologice nu putuseră decola. *Blücher* scufundă imediat un hidroavion, după care porni în urma celorlalte care îi indicau parcă anume drumul spre capitală.

La ora 4 și 20 de minute, artileriștii norvegieni depistară, însă, în ceața albăstrie a zorilor, crucișătorul, stabiliră distanța care-i despărțea și deschiseră imediat focul cu toate tunurile. Primul obuz trimis de *Moise* sau de *Aron*, care trăgeau de la 800—900 de metri, explodă în postul central al artileriei crucișătorului. Al doilea declanșă un incendiu puternic în hangarul de hidroavioane și o explozie în depozitul de muniții. Artileriștii bateriei Kopas trecură și ei la atac. Deși cîrma încetase să-i funcționeze și abia își mai putea dirija mașinile, crucișătorul ripostă totuși cu tunurile care-i mai rămăseseră și continuă să înainteze spre nord, încercînd să se strecoare prin zona tirului. Dar spre ghinionul lui ajunse chiar în fața instalației lans-torpile a lui Andersen. Imediat se auziră două explozii puternice, care acoperiră zgomotul artileriei: torpilele norvegiene își atinseseră ținta.

Acum *Blücher* ardea tot, de la proră la pupa și se înclinase la tribord. Mașinile nu mai funcționau, dar crucișătorul continua să înainteze în virtutea inerției. În jurul navei ardea în vîlvătăi petrolul răspîndit pe valuri. Între timp norvegienii deschiseseră focul asupra cuirasatului *Lützow*. Primind două lovituri în plin și neputînd vira din pricina îngustimii fiordului, cuirasatul se trase îndărăt și ieși de sub tirul artileriei. Comandantul navei, căruia Kummetz izbutise să-i transmită un ordin, hotărî să-și debarce ostașii pe țărm și să captureze de pe uscat bateriile.

Văzînd starea deplorabilă în care ajunsese nava, comandantul de pe *Blücher* porni spre stîncile insulița Askholmen. Nemaiavînd însă cîrmă, crucișătorul se scufundă la circa o sută de metri de coastă. Răsăritul soarelui mai lumină doar o masă de sfărîmături și petrolul care se scurgea din cisternele sparte și ardea deasupra apei. Odată cu nava, își pierdură viața peste o mie de soldați și marinari. Ceilalți, între care amiralul Kummetz și generalul Engelbrecht cu statul său major, se salvară și încercară zadarnic să se încălzească aprinzînd ruguri pe insuliță. Apoi ceața se risipi și în văzduh se ivi un șir nesfîrșit de avioane germane *Junkers—52*, care transportau trupe pe aerodromul Fornebjü.

Atașatul naval german aștepta în zadar pe țărm sosirea escadrei. Navele germane se iviră în radă abia la 10 aprilie, după căderea fortăreței Oskarsborg. Bohlern căzu la 11 aprilie, iar Drammen la 13. Operația de cucerire a Oslo-Fjord-ului se încheiase. Dar ea îi costase scump pe germani; în afară de *Blücher*, ei mai pierduseră contratorpilorul *Albatros*, care se izbise noaptea de stînci, și un dragor, scufundat de o navă norvegiană. Iar grav avariatul cuirasat *Lützow* fu torpilat, în timp ce se întorcea în Germania, de un submarin englez, fiind scos din funcțiune pentru multă vreme.

O dată cu trecerea timpului, în jurul scufundării crucișătorului *Blücher* au început să circule tot felul de legende. Cum de a fost cu putință ca un vas de război atît de puternic să fie scufundat atît de ușor și de repede de niște artileriști norvegieni fără experiență și folosind tunuri vechi? S-a spus că atunci cînd trupele hitleriste au capturat bateriile de coastă, ofițerii lor au cerut norvegienilor să le predea schițele crucișătorului. Căci erau convinși că fără planurile exacte ale navei norvegienii n-ar fi putut nimeri, chiar de la prima lovitură trasă de niște tunuri antediluviene, în punctul cel mai vulnerabil. A doua enigmă: numărul mare de victime. *Blücher* s-a scufundat la numai 100 de metri de țărm și deci majoritatea oamenilor aflați la bord aveau toate șansele să se salveze. Și, în sfîrșit, ultima. Ce ascundea în el corpul navei scufundate? Nu se va răzbuna ea împotriva norvegienilor? Căci în momentul scufundării crucișătorul mai avea la bord proiectile, torpile, petrol... O mie două sute de tone de petrol... Dacă acesta s-ar ridica, din corpul mîncat de rugină, la suprafață, ar declanșa o catastrofă cu urmări greu de stabilit acum.

Toate încercările de a aduce nava la suprafață au eșuat. Timpul trece însă și crucișătorul aflat la 90 m adîncime stîrnește tot mai multă îngrijorare în rîndul populației din preajmă. Cele 10 000 tone de oțel ale vasului au început să ruginească încet, dar sigur, așa încît „aurul negru" ar putea să se smulgă dintr-o clipă într-alta din lunga-i captivitate. Cum nava nu poate fi adusă la suprafață în întregime, s-a propus fragmentarea ei, dar din pricina petrolului soluția nu poate fi aplicată.

I. Șmelev

Cîteva precizări

Poate fi socotită scufundarea crucișătorului o enigmă? Se pare că nu, dacă ținem seama de condițiile în care s-a produs. Ca să nimerești de la cîteva sute de metri, chiar cu tunuri vechi, o navă greoaie care străbătea încet un șenal ținut sub un puternic tir de artilerie, nu trebuie să fii un artilerist încercat. Și apoi tunarii n-au tras cu bombe de piatră, ci cu proiectile moderne, perforante. Blindajul crucișătorului (60 mm la borduri) nu putea rezista proiectilelor de 6 și 11 țoli, trase cu destul de multă precizie. Și totuși nava nu s-a scufundat imediat, ci după două ore, după ce a fost lovită de cîteva zeci de obuze și două torpile. Mai mult, *Blücher* izbutise aproape să iasă din zona puternicului baraj de artilerie. Numai torpilele i-au dat lovitura de grație, trimițîndu-l la fund.

Dar oricum, chiar dacă norvegienii trăgeau în plin, artileriștii germani, care aveau de patru ori mai multe tunuri grele, puteau nimici bateriile norvegiene. Dar germanii voiau să-și ascundă cît mai mult intențiile. Amiralul Kummetz ordonase ca tunurile să fie ținute cît mai mult timp în poziție normală, pașnică (deși servanții erau la locul lor), pentru ca și prin aspectul navei să dezorienteze inamicul. De aceea, cînd bateriile norvegiene au deschis focul, germanii au avut nevoie de cîteva minute ca să-și pună tunurile în poziție de luptă.

A doua enigmă: numărul mare de victime nu poate fi explicat prin lipsa de experiență a echipajului. *Blücher* intrase în dotarea marinei în septembrie 1939 și de atunci desfășurase o pregătire de luptă neîntreruptă. E adevărat, echipajul său nu dăduse încă nici o bătălie. Dar nu acesta a fost motivul. Incendiile și exploziile pricinuite de proiectilele norvegiene au distrus

(Continuare în pag. a 11-a)

PORTRET

„Minciuna“ Jannei Bolotova

În 1957 am făcut cunoștință cu un personaj a cărui evoluție am urmărit-o cu multă simpatie: Galia Volînskaia, una dintre eroinele filmului „Casa în care locuiesc“. Am văzut-o jucîndu-se, mergînd la școală, activînd într-un cerc de artiști amatori, am văzut cum se năștea dragostea dintre ea și Serioja... Pe urmă a venit războiul și a distrus tot.

Galia Volînskaia a marcat debutul unei adolescente care azi e o vedetă: Janna Bolotova.

Alegerea Jannei pentru acest rol a fost cel mai amuzant episod din „istoria“ filmului „Casa în care locuiesc“, care a însemnat un debut și pentru regizorii lui: Lev Kulidjanov și Iakov Seghel. Cum se procedează de obicei, s-a dat în ziare un anunț cum că se caută o fată între 16 și 20 de ani etc., etc. A doua zi s-au prezentat la ușa studioului vreo șase sute de candidate. Dorința de a se vedea pe ecran era atît de mare încît unele împinseseră limitele de vîrstă între... 12 și 40 de ani!

Întreaga echipă era moartă de oboseală după atîtea probe, cînd cineva a remarcat o fetiță firavă, din care se vedeau numai doi ochi imenși — copilărești și maturi, naivi și inteligenți, veseli și triști.

Agitați de atîta oboseală și de presentimentul că, în sfîrșit, aveau în față exact ce le trebuia, membrii echipei în frunte cu cei doi regizori au început să-i facă recomandări:

— Fetițo, nu fi emoționată.

Fetița i-a fixat cu ochii ei extraordinari și le-a răspuns calmă:

— Nu eu sînt emoționată.

După un „Hm, hm“ jenat, au urmat întrebările de rigoare:

— Cîți ani ai?

— În anunț se spune că trebuie să ai minimum 16.

Răspunsul nu era prea clar, dar nimeni n-a insistat. Abia mai tîrziu s-a aflat că Janna avea numai 15 și, nevrînd să mintă, a recurs la o soluție indirectă.

— Și ce sperai cînd ai venit aici?

— Nu speram nimic. Mă distra numai să văd oameni mari care... („Aici inima noastră a tresărit. Ne temeam să nu ne spună: „Care se țin de prostii“... își amintește Iakov Seghel) — dar Janna a terminat corect: ...care caută în felul ăsta o eroină pentru filmul lor.

Evident, însă, nu spunea tot adevărul, căci murea de dorința de a juca într-un film. Apoi a recitat foarte impresionant poemul „Moartea poetului“ de Lermontov și echipa a fost definitiv cîștigată. Mai rămîneau doar părinții. Fără autorizația lor nu se putea face nimic.

Seghel și Kulidjanov au băut cu ei un întreg samovar de ceai, au discutat despre timp, despre dulceață, despre situația internațională (temă foarte la obiect, tatăl Jannei fiind diplomat) și în sfîrșit, nemaiputînd prelungi vizita, au pus marea întrebare:

— Îi dați voie?...

I-au dat voie.

Janna Bolotova a muncit enorm, a învățat cu o dăruire care venea mai din adînc decît ambiția. Rolul, cum știm, a fost o reușită și i-a hotărît drumul în viață (oscila între muzică, filozofie — în special cea indiană — balet, istoria artelor). După ce a terminat liceul, s-a înscris la Institutul de cinematografie unde a fost eleva celui care i-a format și pe primii ei regizori: Serghei Gherasimov.

Janna Bolotova în „Primul mesager“, coproducție sovieto-bulgară.

CINEMA

Patru turiști neobișnuiți

În ciuda acestei veri capricioase, insula Tremiti a cunoscut obișnuita afluență de turiști. Dar printre cei veniți din Italia și din alte țări, dornici de soare, de mare și de frumusețe, erau patru pentru care vilegiatura nu însemna distracție, ci muncă. În pitoreasca ambianță tremitină ei veniseră să închege povestea „Letiziei“, film care marchează revenirea pe platou, după o lungă absență, a regizorului Florestano Vancini, cunoscut pentru „Lunga noapte a lui '43“, „Banda Casaroli“, „Anotimpurile iubirii noastre“ ș.a. Artist serios, căruia nu-i place să meargă pe căi bătătorite, de data asta Vancini și-a propus să întreprindă pe ecran, într-o acțiune bogată în suspense, o investigație psihologică.

Cei patru turiști — o pereche italiană tînără, Giulio și Letizia, și una suedeză mai vîrstnică, profesorul Lindmark și soția sa Margit — s-au cunoscut pe vapor în drum spre Tremiti. Giulio, un tînăr cult, care se ocupă de anticariat cu gust și competență, are o fire deschisă, veselă și trăiește cu o simplitate și o plinătate de simțăminte care îl fac să se bucure de fiecare zi ca de un dar al vieții. De Letizia, fată cu vederi largi, moderne, sensibilă la valoarea eternă a sentimentelor, e legat printr-un raport de perfectă comuniune spirituală și fizică.

Prezența soților suedezi trece aproape neobservată pentru ei, care, izolați în agitația generală, își trăiesc vacanța cu o bucurie aproape copilărească. Dimpotrivă, contactul cu această pereche senină și fericită provoacă o puternică reacție sufletească la soții Lindmark.

Lindmark, profesor de psihologie, „medic al sufletului“, cum se definește singur, ajunge treptat să-și compare propria viață personală și conjugală cu aceea a lui Giulio și Letizia. El care prin eforturi constante de autocontrol a reușit să-și construiască un echilibru aparent, străin de pasiuni, bazat pe comprehensiune și toleranță, își dă seama în urma acestei confruntări că de fapt existența lui și a Margitei e suma unor vieți greșite.

Procesul psihologic pe care-l trăiește atinge punctul culminant în clipa cînd constată că luminoasa comuniune a cuplului italian trezește în soția sa amintirea estompată a momentului ei de fericire pierdută, episod pe care s-a străduit s-o facă să-l șteargă din memorie de parcă n-ar fi existat. Și profesorul se vede pus în fața unei dileme: să se sinucidă sau să suprime în Giulio fericirea împlinită, expresie a tot ce ar fi vrut și putut el să facă, dar n-a fost în stare. În acest calcul rece, controlat și ultraraațional, se produce pe neașteptate o explozie de pasionalitate și iraționalism și profesorul alege a doua soluție. Giulio dispare, Letizia își întrerupe tragic vacanța, înapoindu-se singură cu simțămîntul că a trăit o perioadă de fericire cum nu va mai cunoaște. Iar pentru Lindmark și soția lui, sub apăsarea celor comise și mărturisite de profesor într-un „moment al adevărului“, viața e sfîrșită.

Pentru această poveste tristă și grea Vancini a ales o echipă de interpreți de prim ordin. Rolurile soților Lindmark au fost încredințate actorilor suedezi Gunnar Björnstrand și Bibi Anderson, mult folosiți de celebrul Ingmar Bergman în filmele lui. Frumoasa Rosemarie Dexter va fi Letizia, iar Giulio va avea figura plină de farmec al lui Giuliano Gemma care astfel, după ce a fost bandit de nevoie în „Angelica, marchiza îngerilor“ și a scăpat miraculos de la moarte datorită dolarului ascuns în dreptul inimii („Un dolar găurit“), se vede distribuit într-un rol cu totul nou pentru el și foarte interesant.

A. Lujina

PICTURĂ

Gauguinii ruși

Uniunea Sovietică posedă una dintre cele mai bune colecții de tablouri Gauguin. Această prețioasă moștenire a fost lăsată țării de doi colecționari pasionați, deschiși spre frumusețe și noutate, al căror gust sigur a fost confirmat de judecata timpului: Serghei Șciukin și Ivan Morozov.

Născut într-o familie de negustori bogați în care toți erau îndrăgostiți de artă (ceilalți frați Șciukin au lăsat colecții de picturi din școala spaniolă veche și școala franceză și olandeză din secolele XVII și XVIII, icoane rusești, obiecte de argint, azi prezente în diferite muzee), Șerghei Șciukin s-a specializat în impresioniștii francezi. În așa măsură încît între eleganta-i locuință din Moscova și strada pariziană Laffitte, pe care se concentraseră forțele noii mișcări, existau cele mai strînse legături. Tablourile impresioniștilor luau cu regularitate drumul Moscovei. Circula chiar o vorbă: „Cine vrea să-și facă o părere despre Cézanne, trebuie să se ducă la Moscova“. Dar și ceilalți corifei ai noii școli erau la fel de bine reprezentați; Matisse a agățat cu mîna lui multe din tablourile sale pe pereții casei lui Șciukin.

Dintre toți, însă, favoritul colecționarului moscovit era Paul Gauguin. Originalul artist care în plină maturitate a avut curajul să rupă cu tot ce fusese viața lui de pînă atunci și, răspunzînd unei tainice chemări, să deschidă drumuri noi („Eu m-am întors mult înapoi... la caii copilăriei mele, la dragul căluț de lemn...“) avea rezervat un perete întreg în casa lui Șciukin. Tablourile, atîrnate unul lîngă altul, alcătuiau într-un fel fresca la care visa Gauguin cînd picta umilele colibe tahitiene.

Colecția lui Ivan Morozov, celălalt mare îndrăgostit de impresioniștii francezi, este rezultatul unor selecții migăloase, răbdătoare, prezidate de același gust fără greș. Se spune că Morozov era în stare să caute ani întregi pînza dorită în atelierele pictorilor sau în magazinele de artă. Și nu renunța pînă nu găsea ceea ce considera mai reprezentativ pentru un autor. Mergea pînă acolo încît lăsa spațiu liber pentru un anumit tablou care, după ani de căutări, își ocupa totuși, în cele din urmă, locul.

Gauguinii ruși — printre care celebrul „Autoportret“ din 1891, „Numele ei este Vairaumati“, „Ești geloasă?“, „Soția regelui“ — din seria tahitiană. „Cafenea din Arles“ ș.a. — fac parte acum din patrimoniul Ermitajului leningrădean și al muzeului „Pușkin“ din Moscova. Nu de mult, tablourile au fost grupate într-o expoziție separată care a avut un mare succes de public.

— Vă mulțumesc, dar nu era nevoie. Vin de la restaurant.

Desen de A. Alesicev

IN MEMORIAM

Ce-ar fi făcut Akimov, dacă...

...Dacă moartea nu l-ar fi răpit pe neașteptate, într-una din acele clipe de lugubre renghiuri pe care le joacă omenirii.

În patru decenii, acest proeminent om de teatru și de opinie teatrală a realizat enorm, neîngăduindu-și răgaz, neavînd timp să obosească. Nikolai Akimov a fost scenograf, regizor (solicitat de cele mai mari teatre din Uniunea Sovietică și în străinătate), a condus Facultatea de regie a Institutului de teatru, muzică și cinematografie din Leningrad, a scris cu un talent pe care l-ar putea invidia mulți scriitori, a fost un entuziast gata oricînd să răspundă la solicitări cu condeiul și cuvîntul lui spiritual.

Ce-ar fi făcut Akimov dacă...? La

Unul din ultimele desene ale lui Akimov

august, Teatrul de Comedie din Leningrad a inaugurat cea de a patruzecea stagiune a sa. Pentru acest eveniment jubiliar Akimov pregătea un spectacol cu piesa lui Shakespeare „Totul e bine cînd se termină cu bine“, mai puțin reprezentată pe scenele sovietice. Anul trecut, cînd trupa lui Royal Theater din Londra a venit în turneu în U.R.S.S. cu această comedie, Akimov s-a dus să o vadă cu mari îndoieli: era deja hotărît să o pună în scenă și se temea că spectacolul englez i-ar putea anihila elanurile creatoare. Dar concepțiile oaspeților difereau radical de ale lui, astfel că regizorul și-a putut păstra în întregime libertatea ideilor sale artistice. Scenografia era gata, începuseră repetițiile...

La Moscova, teatrul Vahtangov îl aștepta la premiera cu piesa lui Ostrovski „Orice naș își are nașul“, pentru care Akimov a făcut decorurile...

Iar la Leningrad, pe biroul lui a rămas neterminat un ciclu de portrete început în scurtul lui concediu din vara aceasta.

„Îmi place — a scris Akimov în „Sovetskaia Kultura“, pe caracteristicu-i ton umoristic, în ultimul lui articol — să pictez oameni interesanți (calitate care se vede întotdeauna pe fața lor) și femei frumoase (chiar dacă n-au săvîrșit un act de eroism în nici un domeniu). Portretele celor dintîi sînt uneori publicate în ziare, cărți, albume, pentru meritele modelelor. Dar portretele din a doua categorie, aproape niciodată, deoarece revistele consideră că frumusețea feminină nu e un motiv suficient de publicitate.

Din fericire, muzeele nu împărtășesc acest punct de vedere, în orice caz, nu cînd e vorba de pictura din secolele trecute...“

FIZIOLOGIE

Cine ar fi visat...

De multe ori îi auzim plîngîndu-se pe cîte unii din semenii noştri : „N-am un somn odihnitor, tot timpul visez ceva !“ Sau, dimpotrivă : „Niciodată nu visez, dorm foarte adînc !“ Pînă nu de mult se credea că visele n-ar fi un fenomen obligatoriu, cum erau considerate alte manifestări ale activităţii vitale a organismului : somnul, respiraţia etc. Singura sursă de informaţie asupra viselor erau spusele oamenilor. Se credea, de aceea, că visele ar fi o fază a somnului, cea mai puţin profundă, cînd o excitaţie născută din cine ştie ce pricini în anumite zone ale creierului face să reînvie urmele unor impresii trăite anterior.

Cercetări făcute în ultimii ani au arătat însă că această impresie este total greşită. S-a constatat că toţi oamenii visează în fiecare noapte, că visele apar la intervale precise, cu regularitatea cu care somnul alternează cu starea de veghe. Pentru studierea fenomenului, specialiştii folosesc acum metode moderne ca : măsurarea biocurenţilor creierului uman în timpul somnului, înregistrarea modificărilor ce survin în activitatea inimii şi în respiraţie, în sfîrşit urmărirea mişcărilor globilor oculari. În felul acesta s-a putut preciza că visele ne „vizitează“ la intervale de o oră şi jumătate şi ating durata cea mai mare în perioada dinainte de trezire.

Constatările de mai sus i-au purtat pe cercetători spre ideea că visele ar fi o formă de manifestare a unei funcţii speciale a organismului, la fel de necesară ca respiraţia, digestia etc. Dacă lucrurile stau într-adevăr aşa, înseamnă că lipsindu-l pe un om de posibilitatea de a visa este egal cu a-i deregla în mod deliberat activitatea vitală normală. Iată cum a verificat această ipoteză cercetătorul sovietic E. M. Rutman. A ales un grup de voluntari, pe care i-a obişnuit să doarmă fără să se sinchisească de faptul că în timpul somnului li se înregistrau în permanenţă biocurenţii creierului. În clipa cînd electroencefalograma şi alte indicii semnalau o perioadă de somn cu vise, indivizii cobai erau treziţi. Apoi li se permitea din nou să adoarmă şi nu mai erau deranjaţi decît atunci cînd începeau iar să viseze. Cu alte cuvinte, aveau voie să doarmă dar să nu viseze. Subiecţii dintr-un alt grup, de control, erau treziţi şi ei la fel de des, dar exact invers, în perioadele de somn fără vise. În cursul acestor experienţe s-a observat în primul rînd o sporire a frecvenţei viselor, adică acestea „soseau“ la intervale mai mici. S-au înregistrat, de asemenea, semne de nervozitate şi o poftă de mîncare crescută. Aşadar, experimentatorii au demonstrat necesitatea viselor şi rolul lor în desfăşurarea activităţii vitale normale.

O etapă mai avansată în studierea somnului este cercetarea posibilităţii de a „dirija“ visele. Demne de relevat în acest sens sînt succesele dobîndite de psihologul Charles Tart de la Universitatea din California. Acesta a descoperit o categorie de oameni înzestraţi cu o voinţă remarcabilă care, exprimîndu-şi ferm o dorinţă (ca, de pildă : „Vreau să am un vis interesant despre o maşină de curse“), izbutesc să adoarmă şi să viseze exact ce şi-au propus. „Omul îşi poate controla conţinutul viselor concentrîndu-se, timp de 20 de minute, înainte de culcare asupra temei dorite“, afirmă Charles Tart. Tot el foloseşte în vederea „dirijării“ viselor sugestia hipnotică, „comandînd“ pentru pacienţii săi visele dorite. Aproape jumătate din cele 16 persoane pe care le foloseşte pentru experienţe au avut vise care corespundeau întocmai cu întîmplările care le fuseseră relatate înainte de culcare.

În sfîrşit, dr. Tart foloseşte hipnoza şi pentru a-i obişnui pe pacienţii săi să-şi povestească visele chiar în momentul „desfăşurării“ lor. Scopul acestor experienţe este de a stabili un contact bilateral între experimentator şi subiecţi. Recent, el a declarat că se apropie de izbînda finală.

Cunoaşterea mecanismului viselor, spune Charles Tart, va fi de mare folos omului. Căci se ştie că scriitorilor şi oamenilor de ştiinţă ideile cele mai preţioase le vin uneori tocmai în somn. De aceea, visele ar putea fi utilizate ca auxiliare în procesul de creaţie.

Controlul viselor ar avea însă şi rolul de armă terapeutică. Ele ar putea deveni un fel de supape de protecţie pentru eliminarea tensiunii emoţionale la bolnavi sau, dimpotrivă, le-ar putea stimula activitatea nervoasă.

DISCUŢII

Inima şi civilizaţia

Inima, sistemul motor al organismului uman, este un organ ale cărui dimensiuni şi greutate depind de acelea ale posesorului, aşa încît între capacitatea de lucru a muşchiului cardiac şi forţa musculară a omului există o corelaţie directă : cu cît sistemul muscular e mai dezvoltat, cu atît e mai bună funcţionarea inimii. Cu alte cuvinte, o activitate musculară redusă are asupra organismului efecte dintre cele mai dăunătoare. Din cauza inactivităţii fizice, organismul încetează să mai funcţioneze normal; ţesuturile musculare şi osoase se atrofiază, iar volumul plămînilor şi capacitatea de lucru a inimii scad.

Mulţi specialişti sînt de părere că civilizaţia modernă are o vină hotărîtoare pentru această situaţie, ba unii consideră chiar că principalul vinovat ar fi automobilul, nu prin accidentele pe care le provoacă, ci prin aceea că-l îndepărtează pe om de efortul fizic. Privată de o activitate firească, inima îşi pierde capacitatea de rezistenţă la solicitări chiar dozate şi de scurtă durată, devine „leneşă“. După profesorul sovietic Alexandr Miasnikov, infarctul miocardului este de cîteva ori mai frecvent la cei ce fac o muncă statică decît una manuală. Afirmaţia savantului este susţinută de statistici, care arată că oamenii supuşi în permanenţă solicitărilor musculare sînt mai puţin afectaţi de maladiile cardiovasculare. Care ar fi, deci, mijlocul prin care s-ar putea reda inimii capacitatea de a acţiona în mod normal? Cercetările întreprinse de savanţii sovietici au stabilit că cea mai indicată soluţie ar fi exerciţiile fizice organizate, care conduc la o profundă restructurare a principalelor organe. Activitatea inimii se ameliorează, metabolismul în ţesuturi se normalizează, celulele sînt mai bine alimentate în oxigen, iar organismul face mai bine faţă îmbătrînirii premature.

În acelaşi timp, despre secolul XX se afirmă că ar fi cea mai nervoasă epocă din istoria omenirii. Studiile cercetătorilor G. Langue, A. Miasnikov şi D. Pletnev arată că maladii ca hipertensiunea, ateroscleroza sau infarctul miocardului se datoresc, în mare măsură, tulburărilor reglării nervoase a activităţii inimii şi vaselor sangvine. Hipertonia, de pildă, îi loveşte mai ales pe intelectuali, a căror activitate necesită o mare tensiune nervoasă, numeroase emoţii. Ceea ce nu este cazul la cei ce execută munci fizice. Cu rezerva, însă, că există munci şi munci. Astfel, atît faimoşii edecari de pe Volga cît şi muncitorii moderni desfăşoară activităţi manuale, dar cîtă deosebire între ele dacă luăm în considerare automatizarea producţiei care nu numai că a modificat radical munca fizică, dar impune muncitorilor eforturi intelectuale şi emoţionale inexistente înainte vreme.

Statisticile arată că 20,5 la sută din bolile de inimă sînt consecinţa unui puternic traumatism psihic, 35 la sută a unei tensiuni psihice de cîteva zile, iar 30 la sută a unui surmenaj de lungă durată. În popor se obişnuieşte să se spună că un arbore este puternic datorită rădăcinilor, iar omul prin inima sa. Este o zicală care se potriveşte mai mult ca oricînd secolului nostru. Civilizaţia nu se poate dispensa totuşi de avantajele pe care viaţa modernă le-a adus şi va continua să le aducă. Iată de ce problemele inimii, legate de întregul organism şi de particularităţile mediului de activitate, au devenit extrem de actuale şi sînt asiduu cercetate de specialişti din cele mai variate domenii.

BIOCHIMIE

Motoarele organismului animal

Principalele „cărămizi“ ale corpului animalelor ca şi ale hranei acestora sînt proteinele, hidraţii de carbon şi grăsimile. Prin prelucrarea lor, organismele dobîndesc energia de care au nevoie. Dar animalelor nu le este indiferent din care anume din cele trei categorii de substanţe îşi dobîndesc energia. Căci fiecare din ele au avantaje şi dezavantaje. Să le luăm însă pe rînd.

Cele mai preţioase sînt proteinele. Ele alcătuiesc scheletul structural al ţesutului viu şi de aceea animalele „evită“ să le folosească şi pentru obţinerea energiei, cu atît mai mult, cu cît eliminarea din organism a produselor rezultate din metabolismul proteinelor este un proces complicat cu un consum suplimentar de energie. Cu totul alta este situaţia hidraţilor de carbon şi a grăsimilor. Hidraţii de carbon intră uşor în reacţii chimice şi, descompunîndu-se, degajă o importantă cantitate de energie. Ei se acumulează în organism sub formă de glicogen, rezerva de glucide a organismului, care însă nu formează niciodată depozite prea mari întrucît este, din punct de vedere biochimic, prea activ. De aceea numai grăsimile rămîn sub aspectul surselor de energie substanţa ideală pentru organism.

Grăsimile au putere calorică mare, iar din punct de vedere chimic sînt destul de inerte. De aceea, acumularea lor în cantităţi mari nu constituie o problemă pentru organism. În plus, prin descompunere grăsimile devin sursă de apă „metabolică“, lucru extrem de important pentru animalele de deşert şi mamiferele marine.

Încă de la începutul evoluţiei lor, animalele au ştiut să aprecieze avantajele şi neajunsurile fiecărui tip de energie. Comparînd formele de acumulare a energiei la animale de categorii şi clase diferite, specialiştii au observat că animalele caracterizate de o mare mobilitate, ca şi cele care, din diferite motive, nu-şi pot asigura vreme îndelungată o cantitate suficientă de hrană, acumulează grăsime ca sursă principală de energie. Astfel în corpul lăcustelor şi al unor fluturi, rezervele de grăsime ajung pînă la 10—15 la sută din greutatea lor vie, la peştii care obişnuiesc să migreze la depărtări mari acest procentaj creşte pînă la 30 la sută, iar la păsările călătoare chiar pînă la 50 la sută. Dar cele mai mari depozite de grăsime le acumulează, în pragul hibernării, liliacul şi rozătoarele. Peştii produc mari cantităţi de icre care, ca greutate, reprezintă 50 la sută din corpul lor. Pentru acest proces ei au nevoie de foarte multă energie pe care le-o asigură, firesc, rezervele de grăsime. Între mamifere, pe lîngă cele amintite, se mai remarcă, prin depozitele mari de grăsime pe care le acumulează, balenele, delfinii şi focile. Aceste rezerve le ajută să învingă distanţele şi în acelaşi timp le servesc ca strat termoizolator. Tot grăsimile le sporesc capacitatea de plutire.

Pentru animalele care nu se deplasează prea mult, cum sînt bureţii, viermii, moluştele şi unele reptile, rezervele de grăsime nu au nici o importanţă. Ele se mulţumesc cu cantitatea mică de glicogen pe care pot să o acumuleze. Întrucît, în comparaţie cu grăsimile, glicogenul are un avantaj. El se poate descompune producînd energie chiar şi în condiţiile unei lipse totale de oxigen. De aceea poate fi aflat în cantităţi mari la viermii parazitari care trăiesc tocmai în astfel de condiţii.

Multe animale mai mult sau mai puţin înrudite se deosebesc, însă, în ce priveşte mobilitatea şi, firesc, forma de energie înmagazinată. Majoritatea moluştelor cu o viaţă „sedentară“, de pildă, folosesc ca sursă de energie glicogenul, în timp ce moluştele cefalo-

Şi aligatorul foloseşte glicogen pentru mişcările „în salturi“
Foto : P. Nosov

tehnica

pode — cum sînt caracatițele — folosesc grăsimile. Ar fi totuși o greșeală să credem că glicogenul este sursă de energie numai pentru formele de animale cu viață mai mult „sedentară". S-a constatat că toate animalele, chiar cele care „funcționează cu grăsime", folosesc glicogenul pentru mișcările brusce, rapide. Cercetări făcute la Institutul de biologie a mărilor sudice din Ucraina au demonstrat că mișcările „în salturi" efectuate de pești sînt asigurate de glicogen. Cînd, însă, aceiași pești plutesc „în regim de croazieră" adică execută mișcări lente, „combustibilul strategic" folosit de ei este grăsimea.

Dar să vedem cum se explică fiziologic constatările de mai sus. Deși glicogenul are o putere calorică mai mică decît grăsimile, el poate fi mobilizat mai repede de către organism și de aceea este folosit pentru activități intensive. Tot de aceea rezervele lui seacă foarte repede. Atunci intră în acțiune un binecunoscut principiu fiziologic: „grăsimile ard în flăcările hidraților de carbon", după ce au fost consumați hidrații de carbon, intră în acțiune grăsimile, combustibil cu putere calorică mai mare.

Din cele de mai sus ar părea să rezulte că proteinele nu mai sînt folosite de fel ca sursă de energie pentru organismele animale. Ar fi însă o eroare. În cursul descompunerii lor, ia naștere de asemenea o cantitate importantă de energie. Mai mult, organismul animalelor acumulează o anumită cantitate de proteine de rezervă. Dar o folosește ca sursă de energie numai în ultimă instanță, după ce au secat atît rezervele de hidrați de carbon, cît și cele de grăsime.

— Și zici că nu bei decît foarte rar ?
Desen de **V. Tamaev**

PSIHOLOGIE

Inteligența și... temperatura

Nimeni nu se îndoiește că măsurarea inteligenței este cît se poate de utilă. Dar tocmai de aceea există o mie și unu de mijloace spre a o face. Și mereu se întreprind noi studii pentru a stabili corelații între morfologie, fiziologie și psihologie. Două din cele mai recente investigații de acest fel tind să facă o legătură între plînsul noilor născuți și potențele intelectuale, între inspirație și temperatură.

Trei cercetători ai universității din Berkeley (California) socotesc astfel că pot dovedi că fetițele care, la naștere, scot țipete puternice devin, cu trecerea anilor, mai inteligente decît cele care nu se manifestă atît de zgomotos din primele luni de viață. Ei au stabilit chiar un fel de scară a inteligenței după cum copiii plîng ori scot sunete de plăcere sau de neplăcere anticipînd (masa), privind (un obiect colorat) sau ascultînd (un zgomot dezagreabil).

Dar, după cum se vede, înșiși autorii consideră că criteriile enunțate sînt valabile numai pentru fete. De altfel ei sînt de părere că ar exista o deosebire genetică între băieți și fete în modul în care reacționează la mediul înconjurător.

În ce privește relația dintre inspirație și temperatură, un studiu făcut de o echipă de psihologi de la Cambridge (Anglia) afirmă că creșterea celei din urmă o favorizează pe cea dintîi. Acești psihologi consideră că au găsit astfel explicația faptului că inspirația, elanul creator, nu este constantă, ci are momente privilegiate: dimineața pentru intravertiți și seara pentru extravertiți. Echipa de psihologi amintită mai sus a demonstrat că primii au o temperatură mai ridicată decît ceilalți dimineața, iar ultimii o temperatură mai mare din amurg și pînă în zori. La drept vorbind, diferența nu e prea mare, două-trei puncte, dar ea pare a fi suficientă, după cum afirmă psihologii citați, pentru a dezvolta sau inhiba un geniu creator.

Așadar, psihologii din Cambridge socotesc că confruntarea personalității, temperaturii și orei pot explica performanțele și eșecurile intelectuale ale unora sau altora. De altfel, s-a constatat mai mult încă că temperatura și variațiile ei pot dovedi gradul de efervescență al sistemului nervos. Iar la multe animale cea mai mare parte a formelor de activitate e foarte strîns legată de temperatura corpului lor.

AEROLOGIE

Ionii se joacă de-a v-ați ascunseleă

Oglinda pămîntului, cum ar putea fi numită ionosfera, dat fiind că reflectă undele radio plecate de pe sol, are o deosebită importanță practică. Cunoașterea structurii și proprietăților ei îmbunătățește comunicațiile terestre și cosmice, navigația aeriană și dirijarea navelor cosmice. Dincolo de acest interes mai apropiat nouă, fizicienii doresc însă să lămurească și problema interrelațiilor dintre vînturile solare și învelișurile gazoase ale planetelor.

Amintim că ionosfera, ultimul strat al atmosferei înalte, este o plasmă în care și-au dat întîlnire particule neutre (atomi și molecule) și particule încărcate electric (electroni și ioni). Tratatele publicate pînă acum îi situau limita superioară pe la 1000 km altitudine. Profesorul sovietic dr. I. Alpert este însă de părere că ea trebuie împinsă cu mult în sus, pînă la 15 000—20 000 km, unde se mai întîlnesc încă cîteva sute de electroni pe cm³.

În general, datele furnizate de primii sputnici și apoi de sateliții de cercetare Elektron au răsturnat unele din părerile vechi și au făcut descoperiri care-i pasionează pe specialiști cu atît mai mult cu cît au fost puși în fața unor ghicitori cărora nu le-au găsit încă explicația științifică. Se pare că în ionosfera domnește o agitație perpetuă. Tot timpul se formează nori de particule ionizate care se deplasează în diverse direcții și dispar tot atît de repede pe cît au apărut. Prof. Alpert i-a împărțit în trei categorii, după mărimea și persistența lor, începînd cu cei foarte modești, de numai 1—2 km, și încheind cu cei uriași, care se întind și pe 30 km. Pornind de jos în sus, se întîlnesc întîi mai cu seamă ioni de oxigen, apoi de heliu și hidrogen, aceștia din urmă ajungînd să predomine pe la 1000 km. Cel puțin așa era situația într-o zi din 1964, an de activitate solară aproape minimă. Cînd au aflat aceasta, cercetătorii și-au amintit că în 1958 un sputnik raportase predominanța ionilor de oxigen la acea înălțime. 1958 fusese însă un an de activitate solară maximă; înseamnă oare că ionosfera este supusă capriciilor Soarelui ? Misterele abundă încă: determinări repetate la aceleași altitudini au arătat că noaptea hidrogenul e în inferioritate, fiind dominat de heliu ! Unde se ascunde acesta în timpul zilei ? Ne-o vor spune poate chiar cercetările de anul acesta, cînd Soarele este din nou în toane rele.

GEOLOGIE

Cu ochi de Argus

Pînă nu de mult, resursele naturale ale globului nu puteau fi descoperite sau supravegheate decît cu foarte multă trudă: geologii colindau munții după minerale, topometrii măsurau fiecare denivelare a terenului, agronomii și silvicultorii străbăteau lanurile și pădurile. Astăzi, în foarte multe țări, munca acestor specialiști este ușurată și îmbunătățită de fotografia aeriană. Mai puțin fidelă la început, noua tehnică s-a perfecționat rapid cînd a reușit să folosească nu numai lumina vizibilă, ci și unde mai lungi sau mai scurte decît aceasta. Ea se bazează pe faptul că fiecare formație geologică și fiecare zonă de vegetație emite sau reflectă energie electromagnetică cu anumite lungimi de undă.

Să trecem în revistă principalul echipament al prospectării „de la distanță". **Aparatul obișnuit pentru fotografii aeriene** nu se deosebește de confratele său terestru decît prin lentila lui foarte puternică și prin posibilitatea de a fixa pînă la 250 de imagini pe un sin-

Control de calitate al teraselor construite pentru a pune capăt eroziunii.

gur film, care avansează automat. **Camera panoramică** permite să se fotografieze cu mare precizie o suprafață întinsă, dat fiind că tubul purtător al obiectivului este mobil și, descriind un semicerc, expune treptat porțiunea de film destinată unei imagini. După cum rezultă și din numele ei, **camera multibandă** lucrează concomitent pe diverse lungimi de undă din spectrul luminii vizibile pînă în infraroșu. Posedă deci cîteva combinații de lentile, filtre și pelicule, în general nouă, fiecare din ele fotografiind regiunea respectivă în altă bandă a spectrului. Cele 9 imagini, care diferă între ele prin nuanțe, evidențiază mereu alte caractere, oferind o mare bogăție de informații. Și mai departe în domeniul razelor infraroșii invizibile (denumite termice) merge **exploratorul optico-mecanic**, cu care se obțin indirect imagini fotografice ale energiei termice emise de teren și de tot ce se află pe el. Deoarece filmul obișnuit nu este influențat de aceste unde, s-a găsit o modalitate pentru ca ele să fie transformate într-un fascicul de electroni care dau naștere la lumină vizibilă. Aparatul nu se limitează însă la această porțiune a spectrului, putînd lucra și în ultraviolet, lumina vizibilă și infraroșul fotografic, ceea ce permite suprapunerea și compararea imaginilor, asigurînd o precizie mai mare. Era păcat să nu fie folosită și capacitatea **radarului** de a „privi" prin nori sau prin vegetația care acoperă terenul. Pe scurt, o antenă montată pe un avion trimite lateral o microundă care lovește solul și apoi se întoarce la antena colectoare; imaginile radar obținute astfel sînt transformate în imagini fotografice ca la aparatul precedent. În fine, **spectrometrul cu raze gamma** funcționează cu unde extrem de scurte, de o milionime de micron, în comparație cu miliardul de microni caracteristic radarului. El este specializat în descoperirea substanțelor radioactive chiar de la sute de metri înălțime. Putînd lucra pe 400 de canale, deosebește între ele o mulțime de minerale radioactive.

Fotografiile obținute cu oricare din aparatele de mai sus trebuie însă „citite". La prima vedere și mai cu seamă unui nespecialist ele nu spun nimic, părînd neclare sau prezentînd culori neobișnuite. Pe o imagine luată în infraroșu, de pildă, vegetația este roșie, arătura — verde, iar solul umed — cafeniu. Interpretarea imaginilor aeriene, adică identificarea, descrierea și caracterizarea obiectelor care apar pe ele este deci o operație esențială de care se ocupă o ramură specială a fotogrametriei. Ea folosește diverse procedee. Unul constă în studierea fotografiilor aeriene ale unei zone „de probă", cercetată anterior prin metodele clasice și cuprinzînd cît mai multe din caracterele bănuite în regiunea de explorat; această zonă servește apoi drept etalon. Un alt exemplu: pentru a înlătura dificultățile rezultate din diferențele de nuanțe prezentate de un set de imagini albnegre, obținute cu camera multibandă, există modalitatea de a le recompune, cu ajutorul unor filtre, într-o singură imagine color.

Aplicațiile „teleprospectării" sînt atît de numeroase, încît abia pot fi enumerate. Geologilor le ajută să lămurească repartizarea, originea și structura formațiilor geologice, să găsească zăcăminte de minereuri și petrol, să studieze schimburile de energie legate de modificări ale scoarței, ca cele provocate de cutremure și erupții vulcanice. Din caracterele geologice și felul vegetației fotografiate, pedologii deduc proprietățile fizice și chimice ale solului. Silvicultorii și agronomii pot stabili ce soiuri de copaci și de plante cresc într-o anumită regiune, pot constata starea pădurii sau lanului, evalua recolta și stabili ce măsuri de ameliorare sînt de luat, dacă un sistem de irigare sau de drenaj funcționează bine etc., etc. Astfel, pe o fotografie în infraroșu, molizii sănătoși apar cafenii, cei bolnavi verde deschis, iar cei morți verde aprins; este deci ușor de constatat cît s-a întins răul. Numărul vitelor, populațiile de animale sălbatice și de pești pot fi de asemenea apreciate. Hidrologii localizează orizonturile de apă, oceanografii urmăresc deplasările curenților marini, ale organismelor marine și ale contaminanților acvatici; ei studiază modificările zilnice ale mareelor și profilul coastelor. Cînd proiectează lucrări importante, ca șosele, aeroporturi și diguri, inginerii culeg date asupra formei terenului, compoziției rocilor, vegetației și posibilităților de drenaj. În fine, geografii descoperă relațiile dintre climă, topografie, viața vegetală și animală și activitatea omului într-o anumită regiune.

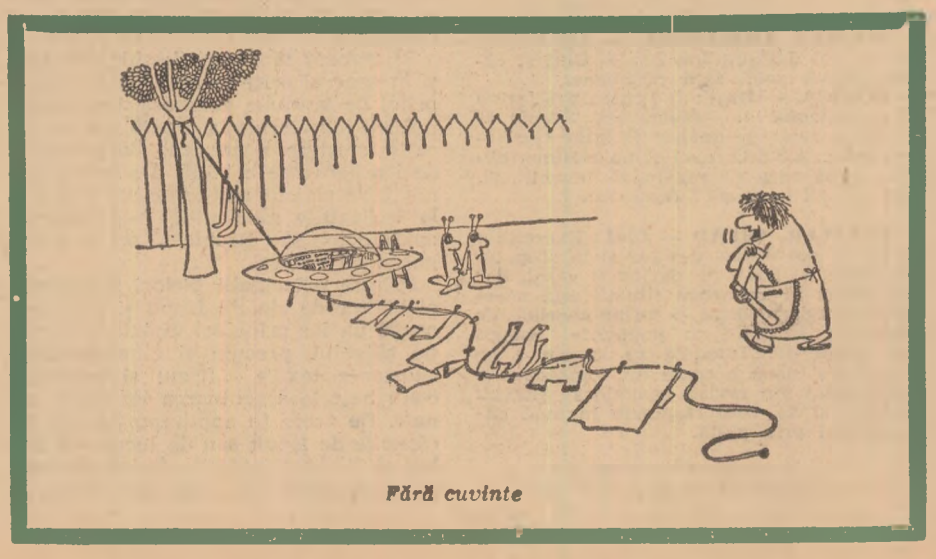

Fără cuvinte

Poșta medicului

ION OANĂ — București : Nu răspundem decît pe această cale. Din păcate — așa cum știți — boala dv. este într-o fază destul de avansată și nu se pot obține decît ameliorări trecătoare cu potențialul terapeutic actual. V-am recomanda o nouă internare la ASCAR.

PASCARU ION — Constanța : Adresa noastră este cea de pe... plicul care ne-a parvenit. Așteptăm întrebările.

SAMOILĂ BUDICU — Com. Mărtinești (jud. Hunedoara). Nu ne-ați scris diagnosticul care vi s-a pus în spital, iar simptomele descrise de dv. sînt prea vagi. Reveniți cu amănunte.

T. TICĂ — Caransebeș : 1) Este bine să faceți cure periodice cu Testolent (1 fiolă la 25 zile) și Folcisteină (conform indicațiilor din prospectul ce însoțește preparatul). 2) Pentru mama dv. reveniți cu amănunte.

IONESCU ALIN — Domnești și R.O.G.G. — București : Citiți răspunsul dat mai sus sub T. Tică — Caransebeș la pct. 1.

DOROTHEU D. — Pitești : 1) Tratamentul cu Madiol va fi făcut 20 zile pe lună, timp de 3—4 luni, Testolent — 1 fiolă la 25 zile și Folcisteină (conform indicațiilor din prospect) 2—3 luni, repetîndu-se în funcție de rezultate după o pauză de 1—2 luni. 2) Yohimbina nu se găsește în farmacii ca preparat tipizat, eliberîndu-se numai pe bază de prescripție în „formule magistrale".

Nic. Nic. — Bihor : Citiți răspunsul de mai sus la pct. 1.

R. R. Constanța : 1) Da 2) Da. Nu poate fi vorba de impotență.

OVIDIU. — Constanța : 1) Citiți răspunsul dat sub Dorotheu D. — Pitești la pct. 1. 2) Vom mai publica articole despre Yoga în paginile de știință.

MUNTEANU DUMITRU — Bîrlad : Nu răspundem decît pe această cale. În momentul de față există în farmacii corespondentul românesc al Dianabolului : Naposim, cu acțiune anabolică pe proteine, indicat în astenie, stări de epuizare, debilitate fizică etc. Modul de administrare : 2—4 tabl./ zi tratament de atac, apoi 1-2 tabl/zi tratament de întreținere în 1—2 prize.

LAZĂR VALENTIN. — Făgăraș : Instilații în ochi (3—4 pic. de 3—4 ori pe zi) cu : Hidrocortizon fiole II, ser fiziologic 10 cm³. Se agită înainte de întrebuințare.

LAURA L. — Timișoara : Scrisoarea dv. ne-a impresionat profund și am fi dorit sincer să vă putem ajuta. Dar o „empatie", pentru a folosi un termen la modă în psihologie, este dificil de realizat „la distanță" și mai ales numai prin intermediul dv. și nu al celui interesat. Considerăm că e necesar ca soțul dv. să facă un examen medical complex și poate că endocrinologul sau neuropsihiatrul va găsi și leacul misoginismului și mizantropiei. Încercați să-l convingeți. Vă urăm succes și vă rugăm să ne mai scrieți.

REIDAN SERG — București : Remediul e simplu : reintrarea în normal și efort de voință pentru a renunța la viciu. Ca tratament adjuvant : tonice nervoase (stricnină, vit. B_1, vit. B_6 serii lunare de 10 fiole împreună intramuscular) și tranchilizante (Meprobamat sau Napoton 3 drajeuri zi) timp de 3—4 luni.

GHEORGHE GHEORGHE — București : Podbalul este o plantă medicinală de la care se folosesc florile și frunzele în primul rînd pentru proprietățile lor expectorante și calmante ale tusei. Decoctul de flori și frunze de podbal au de asemenea o influență favorabilă în astm, laringită, febră, boli de rinichi, boli ale vezicii urinare, boli de piele (eczemă, diateză exudativă), catar stomacal, obezitate. Infuzia de podbal se prepară din 15 g (o lingură) flori și frunze la 200 ml (un pahar mare) de apă în clocot. Se poate amesteca cu frunze de pătlagină sau rădăcină de lemn dulce pentru a-i spori proprietățile terapeutice în afecțiunile pulmonare catarale. Frunzele de podbal intră în compoziția ceaiului și țigărilor antiastmatice.

ION ION — Cluj : Sînt fenomene și consecințe remediabile. Madiol 3 tablete sublingual pe zi timp de 5—6 luni și Napoton și Bromoval, cîte 1 drageu cu 1/2—1 oră înainte de momentul oportun.

MARIAN ADMONIȚEI. — Iași : Citiți răspunsul dat sub Ion Ion — Cluj și căsătoriți-vă apoi, fără probleme.

RODICA. — Huși : 1) Pentru precizarea diagnosticului de reumatism trebuie să faceți o serie de analize (V.S.H., fibrinogenemie, A.S.L.O. etc.) și un examen clinic, după care vă rugăm să reveniți. 2). Dv. sînteți în cauză ? Amănunte !

SPALLER ARPAD — Cluj : Exercițiile yoga se pot utiliza desigur și în scop terapeutic, și poate la dv. ar fi cazul, dar de obicei în asemenea situații este necesar un aviz medical și forme speciale de exerciții. Reveniți cu amănunte asupra afecțiunii dv. Totodată vă rugăm a ne trimite și nouă o copie (în românește) a articolului din revista maghiară. Anexați timbre și vă vom răspunde în mod excepțional prin poștă.

(Continuare în pag. a 11-a)

Examinînd radiografia toracelui unui pacient.
Foto : M. Ozerski

CUM SĂ PREVENIM

Insuficiența renală cronică

Organe care primesc o mare cantitate de sînge (1500 l sînge în 24 ore !), rinichii îndeplinesc două funcții principale : 1. aceea de a forma urina, prin care elimină otrăvurile, produsele de degradare (uree, acid uric etc.) sau unele substanțe străine introduse în organism (toxice, medicamente etc.) ; 2. aceea de a menține constantă compoziția sîngelui, prin eliminarea sau reținerea sărurilor (sodiu, potasiu, calciu, clor, bicarbonat etc.) și a apei din organism.

Cînd rinichii nu mai sînt în stare să-și îndeplinească funcțiile, din cauza îmbolnăvirii lor (nefrite, nefroze, nefroscleroze, litiază renală), substanțele nocive și produsele de degradare, cum sînt ureea, acidul uric, creatinina etc., nu se mai pot elimina în cantitate suficientă prin urină ; reținute în sînge, ele provoacă grave tulburări.

Tulburările denotă o scădere a capacității de muncă a rinichilor, cunoscută sub numele de **insuficiență renală.** Cele mai adeseori, în urma neglijării tratamentului unei nefrite sau altei boli renale, insuficiența renală se instalează în mod treptat. Ea poate astfel evolua de la un stadiu de început, ușor, vindecabil — **insuficiența renală compensată** — la un stadiu avansat, cu leziuni renale definitiv instalate și incurabile, cînd substanțele vătămătoare și toxice cresc în sînge — **insuficiența renală decompensată.**

Suferinzii de boli de rinichi vor trebui să stea sub o permanentă supraveghere medicală. Pînă la vindecarea bolii, în funcție de starea bolnavului, regimul de viață, de muncă și tratamentul dietetic și medical au o importanță hotărîtoare. Bolnavului de rinichi i se recomandă un orar de muncă redus, de 4—6 ore, cu schimbarea locului de muncă, dacă acesta prezintă un pericol de toxicitate.

El trebuie să evite iritațiile, emoțiile și în general orice situație care poate fi prilej de tensiune nervoasă. Enervările, influențînd circulația renală pot provoca o creștere a tensiunii arteriale și deci o agravare a bolii. De aceea bolnavii de rinichi mai irascibili vor lua, la indicațiile medicului, 1—2 drajeuri de Napoton sau Bromoval ori 2—3 linguriițe de Pasinal.

Printre principalii factori favorizanți ai bolilor de rinichi frigul și umezeala ocupă un loc principal. Scăzînd circulația sîngelui, precum și eliminările de substanțe toxice, frigul și umezeala contribuie la accentuarea leziunilor renale. De aceea în anotimpurile reci încăperile de locuit sau de lucru vor trebui să fie bine încălzite, îmbrăcămintea și încălțămintea cît mai călduroase. În timpul verii băile de soare și plaja sînt permise, cu excepția băilor reci în bazinele șrandurilor, în lacuri sau mare.

Una dintre cele mai active măsuri de prevenire a insuficienței renale o constituie combaterea infecțiilor acute sau cronice. Astfel, amigdalele hipertrofice trebuie extirpate, chiar dacă nu au puroi, ele fiind un permanent focar microbian. Alte focare infecțioase, cum sînt vegetațiile adenoide, abcesele și granuloamele dentare, otitele, unghiile încarnate, mastoiditele trebuie energic asanate, fie pe cale chirurgicală, fie prin antibioticoterapie.

Prevenirea constipației este o altă măsură importantă, deoarece constipația favorizează producerea de substanțe toxice în organism, care nu pot fi eliminate de rinichiul bolnav. Pentru asigurarea evacuării regulate a scaunului, cea mai simplă rețetă este : o lingură de miere dimineața pe nemîncate, două linguriițe de lactoză ori cîteva linguriițe de iaurt amestecate cu zahăr.

În cazul unei boli de rinichi cronice cu hipertensiune, dacă medicul curant consideră necesar va administra medicamente antihipertensive sau diuretice (de tipul Nefrix sau Ederen. N.R.), care să asigure păstrarea tensiunii în limite normale.

Alimentația, apropiată în multe privințe de aceea a omului sănătos, va trebui să conțină toți factorii alimentari (glucide, proteine, grăsimi, vitamine, săruri și apă), însă în proporții care, fără să scadă numărul de calorii necesar întreținerii organismului, să nu impună eforturi rinichilor. Astfel, cu excepția grăsimilor sărate (untul sărat, slănina și untura sărată), grăsimile pot fi consumate pînă la 80—90 g/zi). Nici proteinele nu trebuie total îndepărtate din alimentație (mai ales cînd ureea nu depășește 0,50 g la litrul de sînge), ci doar reduse la valori care să corespundă aproximativ la 0,50—0,70 g/kilocorp, adică la circa 70 kg greutate — 35—50 g/zi. În dieta bolnavului de rinichi o importanță deosebită o are regimul sărac în sare (hiposodat), excesul de sare îngreunînd funcțiile renale, reținînd apa în organism și în sînge, ceea ce provoacă edeme și creșterea tensiunii arteriale. Dacă tensiunea arterială nu este mult crescută, cantitatea de 4—6 g sare pe zi nu poate dăuna organismului. La bolnavii cu edeme și hipertensiune mare, sarea trebuie redusă la 1,5—2 g/zi. În fine, cantitatea de apă și lichide se va limita la 1—1,5 l/zi, în care trebuie cuprinse supele, ceaiurile, fructele etc.

Dr. Z. A. Barski

esculap

E BINE SĂ ȘTIM

Leptospirozele

Leptospirozele sînt boli infecțioase produse de diferitele specii de leptospire — agenți patogeni asemănători Treponemei pallidum, *microbul sifilisului — care se transmit la om de la animale prin consumarea de alimente și lichide contaminate cu urina animalului rezervor. Leptospirele pot pătrunde, de asemenea, prin mici leziuni ale pielii și, probabil, prin mucoasa conjunctivală, multe infecții producîndu-se adeseori după băi în bazine sau în rîuri contaminate. Calea de pătrundere poate fi deci dublă : digestivă și cutanată. Boala nu se transmite de la om la om.*

Cele trei specii mai obișnuite de leptospire sînt : Leptospira icterohaemorhagiae *(agentul patogen al leptospirozei icterohemoragice sau boala lui Weil-Vasiliev), care este transmisă mai ales de șobolanii rezervori de microbi ;* Leptospira canicola *(la cîine) și* Leptospira pomone *(la vite și porci).*

Leptospiroza însoțită de icter, cu o incubație de 7—14 zile, începe brusc cu febră de 39—40°, frisoane, dureri abdominale, osoase și musculare violente, în special ale mușchilor coapsei, cefalee și vărsături. Conjunctivele sînt intens congestionate. După 4—5 zile ficatul se mărește, devenind palpabil, și apare icterul, însoțit uneori și de nefrită și hemoragii. Urina este închisă la culoare (conține bilirubină și săruri biliare), dar scaunul are un aspect normal. Nu rareori la aceste simptome se asociază și semne de iritație meningeală, cu cefalee, vărsături, rigiditatea cefei, fotofobie. Erupția purpurică, epistaxisul și gingivoragiile sînt semnele caracteristice ale lezării vaselor capilare de la nivelul pielii și mucoaselor. Cam după a zecea zi de boală, febra scade timp de cîteva zile, pentru a crește iar 3—4 zile, după care scade definitiv, convalescența durînd 3—4 săptămîni. Leptospirozele neînsoțite de icter (forme mai des întîlnite în țara noastră, N.R.) au o incubație de 1—2 săptămîni, prezentînd cam aceleași semne clinice ca în formele cu icter.

Diagnosticul se pune cu ușurință în urma examenului sîngelui în care se pot identifica leptospirele (mai ales în primele zece zile de boală), sau prin inoculare la cobai.

Tratamentul timpuriu cu penicilină și tetraciclină în doze masive duce în general la vindecarea bolii prin distrugerea microbilor patogeni.

Fiind vorba de o zoonoză, profilaxia acestei boli infecțioase trebuie să aibă în vedere cîinii, șobolanii, porcii, care trebuie îndepărtați din preajma copiilor, evitarea băilor în ape contaminate etc. Boala trebuie declarată în mod obligatoriu.

Dr. Igor Faicevici

— Aha ! Vasăzică și pe atunci erau automobiliști !
Desen de V. Ptițin

MAURITANIA

Bun venit la Port-Étienne!

Avionul e pe punctul de a ateriza într-un deșert cafeniu. Călătorii privesc îngrijorați prin hublouri : nu se zărește nici urmă de aeroport. Dar pilotul găsește totuși pista de aterizare pierdută printre dune.

— Bine ați venit în Mauritania, ni se urează la microfon. Sînteți la Port-Étienne ! Călătorii care doresc să plece spre capitală, la Nouakchott, sînt rugați să-și rețină bilete la compania „Air-Mauritanie".

Cum pun piciorul pe pămînt, un val de nisip fierbinte mă izbește în față, apoi încă unul. Deșertul de culoarea aramei, cîntat de Saint-Exupéry, e bîntuit de o furtună de nisip. Ne refugiem într-un edificiu fără etaj, care adăpostește vama, un bar și sala de așteptare. Într-un colț al sălii s-au strîns cei ce doresc să plece la Nouakchott : bărbați în bubu — un fel de cămăși albastre ca cerul, care le cad pînă la glezne — și femei înfășurate în văluri de aceeași culoare. Vorbesc atît de repede și de tare încît în primul moment am impresia că se ceartă. Dar apoi îmi spun că discută așa din cauza vîntului puternic care le acoperă glasurile.

La Nouakchott ajungem peste două ore. Aeroportul e modern, iar deșertul mult mai calm. Numai un nor subțire de praf roșietic plutește deasupra pămîntului.

Paradă la Nouakchott.

Patru șoferi de taxi se reped la bagajele mele. Cel mai energic le înșfacă și le urcă în mașina lui. Locul de lîngă el este ocupat de un ins care mă salută politicos și îmi spune că elevii din școala auto pe care o conduce transportă și călători, ceea ce le îngăduie să-și recupereze costul benzinei.

Mașina lunecă lin pe o stradă îngustă, în timp ce maestrul dă indicații elevului său, care schimbă stîngaci viteza. În aceste condiții pot contempla în voie orașul.

Case albe, mici și îngrijite, ca niște machete de carton. Nu există trotuare. Numai mijlocul străzii este asfaltat, iar pe margini se află cîte o fîșie de nisip. Arborii, fragili ca trestia, sînt protejați prin bare de fier. Nu se văd panouri publicitare și nici vitrine mari.

E tot ce pot observa prin geamurile taxiului. Lipsesc, evident, atributele unui oraș modern. Dar cînd aflu că prima piatră a fost pusă abia în decembrie 1959, mă simt tentat să-i aplaud pe cei care au creat acest oraș în plin deșert. Prima ședință a Consiliului de Miniștri al Mauritaniei a fost ținută într-un cort. Dar și acum se mai întîlnesc pretutindeni corturi, întrucît Mauritania este prin excelență un ținut de nomazi.

Nu există încă o istorie scrisă a Mauritaniei. Legende brodate cu motive decorative, ca un covor oriental, îi evocă pe emirii înțelepți și viteji care au guvernat odinioară ținutul. Bătrînii le povestesc în suk-uri și în timp ce caravanele fac popasuri, tineri adunați în cerc, îi ascultă pe povestitori reînviind evenimente de odinioară, în care fantezia populară și-a dat frîu liber. Poate că într-o bună zi aceste povestiri vor fi culese și tipărite și patrimoniul universal se va îmbogăți cu un folclor original.

Se știe că în secolul VIII vaste regiuni din Sahara, acum incluse în teritoriul Mauritaniei moderne, erau locuite de populații negroide, triburi venite din Africa tropicală care conviețuiau cu berberii originari din nordul continentului. Pe vremea aceea nu existau frontiere și nomazii, liberi, străbăteau neobosiți marea de nisip. În secolul XI, începe să pătrundă în Mauritania islamismul care, în cele din urmă, devine religia oficială. Convertirea la islamism a triburilor sahariene s-a încheiat în secolele XI-XII, sub dinastia berberă a Almoravizilor. În secolul XIII și-au stabilit definitiv influența arabii, care au urmat berberilor.

Patru secole mai tîrziu, pe țărmul deșert al Africii occidentale au debarcat europenii. În 1638, francezii au construit fortul Saint Louis la gurile fluviului Senegal. De acolo, ei au încercat mereu să ajungă în legendara țară a maurilor, la nord de Senegal. La mijlocul secolului trecut, un abil ofițer francez, cîștigînd încrederea preoților unor populații din sudul Mauritaniei, a căutat să supună aceste populații prin vicleșug. Dar intențiile i-au fost ghicite și triburile s-au răsculat. Corpul expeditionar al colonelului Gouraud a ocupat oaza Adrar, de unde, timp de cîțiva ani, a organizat operații de „pacificare". În 1903, Franța și-a proclamat protectoratul asupra Mauritaniei, iar în 1920 a declarat-o colonie. Anul 1956 a adus Mauritaniei autonomia internă, iar în 1960 ea și-a dobîndit independența.

Ca toate statele tinere, Mauritania se lovește de multe greutăți, care reclamă soluții rapide. Sahara și Oceanul Atlantic o despart de restul lumii. Nu-i vorba, însă, numai de condiții geografice nefavorabile. Mauritania are un teritoriu imens, peste un milion de kilometri pătrați, dar așezările omenești mai importante pot fi numărate pe degete. Grosul populației este alcătuit din nomazi, care își duc viața cutreierînd întinderile nesfîrșite ale Saharei și fiind astfel imposibil de recenzat. După calcule aproximative, Mauritania ar avea circa un milion de locuitori. În afară de probleme urgente cum ar fi construirea capitalei și crearea aparatului de stat, conducătorii Mauritaniei trebuiau în același timp să cimenteze o națiune, să unească un milion de oameni răspîndiți în nisipuri și oaze, lăsați la voia întîmplării vreme de secole.

Prin structura ei, Mauritania este o republică prezidențială. Religia oficială e cea islamică. Limbile oficiale : araba și franceza. Mauritania are unul din cele mai restrînse aparate de stat din Africa : 4000 de funcționari la un milion de locuitori.

Nomazii din Sahara nu știu ce-i hoția, întrucît în deșert unde un trib trăiește ca o singură familie și unde viața se desfășoară în văzul tuturor, probitatea este generală. La hotelul **Marahaba** din capitală ni s-a spus că acolo n-au avut loc niciodată delapidări. Iar la cinematograful **Al-Muna** nu există alți salariați în afară de casier. După ce vinde biletele, acesta închide ghișeul și pleacă... În unele regiuni, vînătoarea a fost interzisă timp de trei ani fără ca dispoziția să fi fost încălcată o dată măcar.

Economia țării se bazează pe două sectoare : tradiționala creștere a vitelor (șeptelul Mauritaniei e alcătuit din 1,5 milioane de bovine, 8,5 milioane de ovine, 500 000 de cămile etc.), cu care se îndeletnicesc 90 la sută din locuitori, și industria modernă creată de capitalul de stat cu participare străină. Un aport considerabil îl aduce participarea statului la MIFERMA, Societatea internațională „Minele de fier din Mauritania". De altfel Mauritania se situează pe locul doi în Africa (după Liberia) în ce privește extracția de minereu : 7 milioane de tone anual. Zăcăminte imense — 200 milioane de tone — cu un mare conținut de fier (64 la sută) sînt exploatate în comun de capitaluri engleze, franceze, germane, italiene și mauritane.

V. Katin

NOUA GUINEE

Cum am devenit vrăjitor

Acum cîțiva ani am plecat în Noua Guinee spre a face cercetări antropologice. Știam că voi putea cunoaște acolo cele mai simple forme de „magie neagră" de pe glob.

Și, într-adevăr, așa s-a și întîmplat. Pînă și aerul ținutului pare îmbibat de vrăjitorie. De aceea papuașii trăiesc într-o teamă permanentă, iar vrăjitorii prosperă.

Ca și multe alte triburi din Africa și America de Sud, papuașii cred că sufletul părăsește trupul în timpul somnului. Iar dacă nu se mai întoarce, intervine moartea. Numai vrăjitorii — *puri-puri* — au putere asupra duhurilor.

Îmi amintesc că în satul Babak de pe malul rîului Sepik, vrăjitorul așezării a aflat că un țăran a furat betel. Drept care, a mestecat o bucată de betel, a învelit-o în frunze uscate, a presărat-o cu praf „magic" și a spus prietenilor hoțului că acesta va muri. Și într-adevăr, peste cîteva zile omul și-a dat duhul.

Autoritățile australiene l-au deferit justiției pe *puri-puri*. Tribunalul însă n-a putut da curs cazului, întrucît un complot al tăcerii, similar cu celebra *omerta* siciliană, îl apăra ca un blindaj pe inculpat. E evident că *puri-puri* vîră spaima în localnici numai prin simpla lui prezență. Martorii refuzau pur și simplu să vorbească sau mințeau cu bună știință, fără să facă din asta un secret.

Unul dintre ei a mărturisit chiar interpretului meu că vrăjitorii sînt mai puternici decît judecătorii și că ei pot preschimba ziua în noapte, iar noaptea în zi, se pot transforma în crocodili sau declanșa războaie între triburi. De acest din urmă lucru m-am putut convinge curînd și încă în niște împrejurări extrem de neobișnuite.

Pornisem cu barca, împreună cu un ofițer, cu opt polițiști băștinași și cu doi hamali spre satul Tambulin. Tocmai ne apropiam de gurile rîului Sepik, cînd am văzut nori grei, amenințători, adunîndu-se deasupra noastră. Vîntul, necrutător, îi mîna de zor din urmă. Și, curînd a început să picure.

La mal, s-a apropiat de barca noastră un sol al căpeteniei satului, care ne-a dat să înțelegem, prin vorbe și gesturi, că nu ni se îngăduia să acostăm. După cîte se părea, în așezare avea loc sau urma să aibă loc un eveniment important.

— Cred că noi am adus ploaia — ne-a explicat ofițerul. Astăzi are loc aici o mare serbare : *sing-sing* și localnicii nu vor să plouă, pentru că ploaia le strică petrecerea.

La serbare vin spectatori din tot ținutul, care așteaptă nerăbdători evenimentul un an întreg ; dansurile rituale sînt principalul punct de atracție. La *sing-sing* participă războinici cu trupul vopsit în galben, albastru, portocaliu și roșu ; pe cap poartă un acoperămînt savant împletit din pene ale păsării paradisului.

Cum doream de multă vreme să imprim pe peliculă această originală serbare, mi-am spus că nu trebuia să scap cu nici un preț prilejul. Am privit cerul și mi-am dat seama că era vorba de o furtună puternică, dar de scurtă durată, cum se întîmplă des la tropice, și că deci va trece la fel de repede cum s-a dezlănțuit. Era limpede că nici nu va atinge punctul culminant.

— Spune-le că sînt un mare vrăjitor — m-am adresat unuia dintre polițiști — și că am venit aici să asist la serbare, așa încît nu va ploua.

Deși pe chipul papuașului se deslușea o umbră de neîncredere, căci ploaia se înteșise între timp, totuși ne îngădui să intrăm în coliba căpeteniei. Aveam cu mine o tobă mică prevăzută deasupra cu niște talgere de metal. Am început să mărșăluiesc în jurul colibei, bătînd cu disperare în talgerele care scoleau un zgomot infernal.

În timp ce executam al doilea ocol, ploaia încetă. Bătrîna căpătenie, care-mi studia mișcările cu vădit interes, porunci hamalilor să ne descarce bărcile. M-am gîndit să profit de această întorsătură fericită a lucrurilor și i-am spus că atît timp cît aveam să rămîn în sat nu va ploua.

Toată noaptea tună și fulgeră. Dar la noi nu căzu nici o picătură. Dimineața următoare fu senină și însorită, împrejurare care îmi ridică mult acțiunile de proroc.

Am filmat după pofta inimii, înregistrînd mii de metri de peliculă. Apoi m-am întors acasă cu intenția de a reveni în anul următor ca să-mi continui cercetările. Dar exact peste un an am primit o scrisoare de la un prieten din Noua Guinee, care mă înștiința că nu era prea indicat să fac atunci o călătorie pe malul rîului Sepik. Satul Tambulin purta război cu așezarea vecină, din cauza „vrăjitorului alb cu mulți ochi".

În primul moment lucrul mi s-a părut ciudat, dar după ce m-am gîndit mai bine am înțeles. Locuitorii satului vecin se pregăteau și ei de serbare, dar ploaia se dezlănțuise exact în momentul cînd eu „făceam vrăjitorii" la Tambulin. În felul acesta serbarea lor a fost compromisă. Drept care i-au acuzat pe tambulinezi că au chemat vrăjitorul alb ca să le trimită lor ploaia, ceea ce era nu numai o încălcare a legilor de bună vecinătate, ci pur și simplu trădare. În consecință le-au declarat război, care mai continua încă și atunci cînd urma să aibă loc a doua mea călătorie.

(După „Vokrug sveta")

— După socoteala mea, mîine ies la pensie.

La practică, pe țărmul Caspicei.

MICROINFORMAȚII

Au cuvîntul naturaliștii

Cei mai neobosiți călători înaripați sînt pescărușii polari, care efectuează în fiecare an o expediție în jurul lumii. Vara și-o petrec pe țărmurile Oceanului Înghețat de Nord, unde scot pui. Iar cînd în emisfera noastră sosește iarna, pescărușii polari se mută la antipod, în Antarctica.

Dacă cele mai multe păsări migrează zburînd sau trecînd apele înot, cristeii preferă să se deplaseze... pe jos. Astfel, au fost observate stoluri de cristei ce înaintau voinicește, pe propriile lor picioare, de pe continentul european spre Africa. Nu se știe însă cum traversează apele.

Ce distanțe parcurg păsările, fără a face escală ? Ornitologii nu pot da încă un răspuns amănunțit, dar ultimele observații au arătat că multe zburătoare străbat Sahara într-o noapte, parcurgînd deci un drum de mai bine de 2 000 de kilometri.

Broasca-gigant din Camerun cîntărește pînă la 25 de kilograme, iar lungimea corpului ei atinge 32 cm. În schimb broaștele pitice din Insulele Seychelles (Oceanul Indian) nu depășesc 1.8—1,9 centimetri.

În America de Nord trăiește o varietate de batraciene al cărei orăcăit imită răgetul taurului și se aude pe o distanță de mai mulți kilometri. Localnicii traduc acest răget prin cuvintele „more rhum", adică „mai mult rom".

Indonezia este patria broaștelor zburătoare. Ele planează în aer datorită membranelor dintre degete, care au o suprafață foarte mare. La broasca zburătoare din Borneo suprafața membranelor atinge 19 centimetri pătrați.

Veninul unor broaște originare din America de Sud poate fi asemuit cu substanța otrăvitoare **curara**. Vînătorii îl folosesc ca armă împotriva jaguarilor și altor animale sălbatice.

GENEZA UNOR SUPERSTIȚII

Rectificare la astrologie

Odinioară, astrologii afirmau că cei născuți sub semnul lui Marte sînt mohoriți și cruzi, că protejații lui Mercur sînt buni negustori ș.a.m.d. Ce fenomene constatate de știință stau la baza acestor credințe ?

După cum se știe, ipoteza din ultimii ani pledează pentru o anumită influență a Soarelui asupra organismului uman. Alte teorii susțin că fenomenele din Soare, dar mai ales apariția petelor, sînt și ele influențate, la rîndul lor, de poziția planetelor ce gravitează în jurul astrului. Conform acestor teorii, furtunile solare pot fi prevăzute cu mult timp înainte. Astfel furtuna declanșată la 12 noiembrie 1966 fusese pronosticată înainte cu 14 luni. În cursul anului trecut au fost prevăzute — și s-au adeverit — alte cîteva fenomene legate de perturbațiile din Soare : aurore polare, întreruperi în legăturile radio etc.

Specialiștii în materie sînt de părere că aceste fenomene sînt determinate de acțiunea exercitată asupra Soarelui de unele planete apropiate de el : Mercur, Venus și uneori Jupiter și Saturn. Prin intermediul Soarelui, ele produc perturbări în ionosferă care, la rîndul lor, influențează clima terestră. În acest sens se poate vorbi de o influență, fie și indirectă, a planetelor asupra pămîntenilor. Durata ei este însă egală cu aceea a fenomenului astronomic.

V. Polonski

MICA ENCICLOPEDIE

O reminiscență numită avunculat

La unele popoare din Africa, Asia, Oceania și America dreptul de succesiune e conceput într-un mod care ar pune în încurcătură mulți juriști. Populația africană eve, de exemplu, socoate că moștenitori direcți sînt nepoții, nu fiii, cum ne pare nouă firesc. Pînă nu demult, din acest drept al nepoților decurgeau și îndatoriri nu dintre cele mai plăcute. Astfel, unchii aveau libertatea să-i amenteze sau să-i vîndă ca pe un bun exclusiv, ori de cîte ori erau la strîmtoare.

Conform tradiției, prada de război a unui ostaș tuareg revine și ea unui nepot, care trebuie să fie însă fiul surorii mai mari, iar averea familiilor din tribul terero se împarte în mod egal între frații și fiii celui decedat. Se înțelege că această „legislație" nu e respectată întotdeauna. Se întîmplă din ce în ce mai des ca testatorul să-și exprime dorința ca fiii lui să-l moștenească și, mai mult, să-i alunge pe nepoții ce și-ar cere partea „legală".

În unele insule din Oceania băieții și fetele află din fragedă copilărie că, de fapt, casa lor părintească e alta decît cea în care s-au născut și trăiesc și că adevăratul lor părinte e fratele mamei lor. „Învață să mergi în țara unchilor tăi", aceste cuvinte însoțesc primii pași ai copilor din Noua Caledonie, pe care mamele lor îi învață de la bun început să cunoască drumul spre satul unchilor, unde se vor muta cînd vor crește.

Relații similare între unchi și nepoți au cunoscut și eschimoșii. Drepturile nepoților mergeau pînă acolo încît puteau să-și însușească lucrurile verilor lor sau să-i silească să muncească pentru ei.

Variante ale acestui fel de relații au persistat multă vreme și la unele popoare asiatice. În Altai, de pildă, nepoții erau datori să arate un respect deosebit fratelui sau fraților mamei, chiar atunci cînd

cum se întîmplă în familiile numeroase, nepotul era adult, iar unchiul încă copil. La rîndul lor, unchii trebuiau să-și răsplătească nepoții în fel și chip și să le îndeplinească orice dorință. De aceste obiceiuri mai amintește azi doar zicala : „E mai bine să ai șapte lupi decît un nepot".

Etnografii afirmă că acestea sînt reminiscențe ale unor obiceiuri străvechi, cunoscute și de străvechii locuitori ai continentului european. Numite în etnografie *avunculat* (de la *avunculus*, în limba latină — unchi, fratele mamei), ele descind din perioada matriarhatului. Se pare că rolul deosebit al unchiului (fratele mamei) era determinat în matriarhat de starea de inferioritate a tatălui. Căsătorindu-se, bărbatul își părăsea clanul și trecea în cel al soției, unde era socotit un străin, un intrus. De aceea, pentru a-și crește copiii în spiritul clanului de care aparținea mama, ea îi încredința fratelui sau fraților ei, cărora le revenea rolul de educator și apărător al nepoților. O reminiscență a acestor rînduieli a supraviețuit pînă în zilele noastre în obiceiul religios de a alege copilului un naș, considerat vreme îndelungată un al doilea tată.

E. Dorohin

ATENȚIE LA NUMĂRUL CHEIE !

Cifrele preferă imaginația

În gările sovietice au fost introduse, încă acum opt ani, casete automate pentru păstrarea bagajelor. Orice călător își poate depozita bagajul introducînd în casetă o monedă și formînd un număr alcătuit din patru cifre. O dată ușița casetei închisă, ea nu poate fi descuiată decît de cel ce cunoaște „secretul cifrului", numărul format de posesorul bagajului.

Pînă aici toate bune. De unde erau însă să știe constructorii casetelor automate că oamenii vor da dovadă de o surprinzătoare lipsă de imaginație în alegerea cifrului, Astfel, studiind securitatea casetelor, lucrătorii miliției au dedus că e suficient să fii un bun psiholog ca să „ghicești" ce număr a format un călător. Recent, deducția lor a fost confirmată de cîteva experiențe făcute într-o gară din Moscova.

...Un călător între două vîrste se apropie de casetă, privește atent în jur spre a se asigura că nu-l vede nimeni și formează „cifrul secret". Apoi, trîntind ușa casetei, dă să plece, ferm convins că bagajul lui e în cea mai desăvîrșită siguranță. Dar iată că din capătul celălalt al sălii de bagaje un milițian îi face semn cu mîna să rămînă pe loc. Procedează la fel și cu o fată, care abia apucase să depună în casetă o valiză, apoi cu o femeie în vîrstă. Apoi se apropie de cei trei și sub privirile lor uimite descuie cu ușurință cele trei casete.

Cum a izbutit milițianul să ghicească numărul ales de călători ? Observațiile făcute au arătat că majoritatea celor ce-și depun bagajul în casetele automate preferă să se folosească de un număr ușor de reținut. Iar numărul format din patru cifre care se reține cel mai ușor este anul nașterii. Așa procedează cam trei sferturi din călători, de cele mai multe ori oameni între două vîrste, veniți cu treburi, care nu vor să-și încarce memoria cu numere dificile. Restul de 25 la sută formează o categorie mai puțin omogenă, din rîndurile căreia au fost desprinse cîteva preferințe. Elevii din clasele superioare, de pildă, folosesc [illegible]

binația 5555. Încercînd să găsească o explicație acestui fenomen, experimentatorii s-au gîndit că alegerea e determinată de mirajul notelor mari (se știe că în școlile sovietice nota maximă e 5). Cum s-ar explica atunci predilecția studenților pentru numerele 2222 și 1111 ? Sau al militarilor pentru 7777 ? De altfel, experimentatorii nici n-au încercat să lămurească acest mister, ei avînd misiunea să atragă atenția călătorilor să-și îmbogățească sursele de inspirație.

Dar casetele automate de bagaje rezervă reprezentanților ordinei și alte surprize. Nu de mult, dintr-un asemenea lăcaș, de obicei tăcut, a răsunat un strigăt sfîșietor : „Ma-măăă !" După cîteva minute din casetă a fost scos un copil de patru ani. Cazul nu putea oferi însă un subiect palpitant pentru o povestire polițistă. În ziua aceea doi frați căpătaseră de la mama lor cîteva copeici pentru înghețată. Trecînd prin fața casetelor automate, cel mare, de opt ani, se oprise să citească instrucțiunile de folosire, se convinsese că sînt foarte simple și îi propusese celui mic un joc inedit. Zis și făcut. Îi mai rămăseseră însă bani potriviți pentru o înghețată... Și în timp ce „întemnițatul" își ispășea osînda, celălalt se delecta în tihnă cu o înghețată de vanilie.

LABIRINTURILE LOGICII

Descoperiți principiul

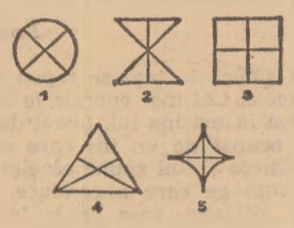

Din aceste cinci figuri, patru sînt desenate după un anumit principiu. Descoperiți acest principiu și indicați figura care nu i se supune. În același timp cronometrați timpul care v-a trebuit pentru găsirea soluției și comparați-l cu al altor participanți.

(Răspunsul în pag. 11)

— E ultimul portret al bunicului tău...
Desen de **V. Tamaev**

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

S.L.B. — Timișoara : 1) Ar fi bine să consultați un specialist endocrinolog, mai ales că vă aflați într-un oraș cu clinici universitare. 2) Idem. 3) **Împotriva transpirației**, nu există un tratament medical. Folosiți soluția „Ideal" existentă în comerț .

PAUL ANTONESCU — București : Într-adevăr, soluția se prezintă astfel : în afecțiunile dermatologice alergice în care relația cu alergenul a fost pusă în evidență, singura soluție rațională este evitarea lui totală, în speță masele plastice : polistiren, stiplex, nailon etc.

U. N. — Cisnădie : Va fi necesară probabil o operație. Adresați-vă unui specialist chirurg.

V. V. — Cladova : Tulburările de vorbire pot fi remediate printr-un tratament logopedic adecuat. Cabinete de logopedie există în toate policlinicile teritoriale.

VERSI — Sibiu : 1) Streptomicina în doze mari a putut avea un anumit efect toxic cu repercusiunile semnalate. 2) Urmați atît dv. cît și soția un tratament cu Folcisteină U conform indicațiilor din prospectul ce însoțește preparatul.

V. MARIN — Vrancea : Varicocelul trebuie tratat pe cale chirurgicală. În ce privește a doua întrebare, răspunsul este : da.

I. SIBIANU — Alba Iulia : 1) Sînt fenomene de climacteriu masculin inerente la această vîrstă 2) Vă recomandăm un tratament cu Testolent, 1 fiolă la 25 zile intramuscular și Folcisteină U, conform indicațiilor din prospectul ce însoțește preparatul și vitamina E 3 drageuri/zi, 15 zile lunar.

HERȚAN NEFER — Argeș : 1) Citiți răspunsul dat sub I. Sibianu — Alba Iulia pct. 2. 2) Pentru a doua problemă adresați-vă la „Mica publicitate".

BUTNARU — București : 1) După diverse statistici, ateroscleroza provoacă, prin complicațiile sale, mortalitatea cea mai mare existentă în epoca contemporană : 45—54 la sută din mortalitatea generală a adulților ; peste 11 la sută din mortalitatea prin ateroscleroză e dată de accidentele cerebrale. 2) Vorba filozofului : „De cînd cu moartea, nu mai ești sigur de viață". Nu luați totul în tragic. 3) Organismul este și rămîne un tot din care se taie „felii" numai datorită neputinței „specialiștilor" de a-l cuprinde în întregime.

E.F.E.B. — Petroșeni : 1) Nu sînteți un adept al lui Freud în teorie, dar în practică... 2) O viață sexuală normală, ordonată, ritmică, va remedia în mare măsură neajunsurile pe care ni le semnalați. Desigur auto-sugestia, voința, vă vor ajuta să treceți hopul, dar ar fi nevoie și de un tratament medical sub îndrumarea unui neuropsihiatru și, eventual, a unui specialist endocrinolog.

BARBU VIOREL — Hunedoara și C. ILIESCU — Orașul Gh. Gheorghiu-Dej : Citiți răspunsul dat mai sus sub E.F.E.B.

Operația „Weserübung"

(Urmare din pag. a 4-a)

toate bărcile de salvare. Singura șalupă rămasă intactă a suferit o avarie gravă chiar din prima cursă, lovindu-se de stîncile insulei Askholmen. Centurile de salvare nu erau suficiente. Dar oricum, ele tot n-ar fi fost de prea mare folos, întrucît chiar o ședere de scurtă durată în apa rece ca gheața ar fi fost fatală oamenilor, indiferent dacă aveau sau nu centuri de salvare.

În sfîrșit, a treia enigmă : prezintă oare nava scufundată un pericol ? E puțin probabil, deși acest lucru nu poate fi exclus. Munițiile care au rămas în apa de mare la o asemenea adîncime, vreme de 28 de ani, nu mai sînt primejdioase. Altfel stau însă lucrurile cu petrolul, în caz că mai există în cisternele crucișătorului. Evident, aducerea lui la suprafață prezintă o sumă de dificultăți. Pentru înlăturarea acestui pericol, vasul nu trebuie, însă, ridicat neapărat la suprafață. E de ajuns să se stabilească dacă în corpul lui mai există sau nu petrol. Iar dacă există, în partea superioară a corpului navei pot fi practicate orificii la care să se fixeze niște furtunuri. Apa ar împinge singură la suprafață petrolul, care e mai ușor, și el ar putea fi colectat în cisterne.

Descoperiți principiul

(Răspuns)

Principiul : toate figurile sînt simetrice față de axele lor, în afara figurii nr. 4.

Combinatul pentru fibre artificiale
BRĂILA
CFA

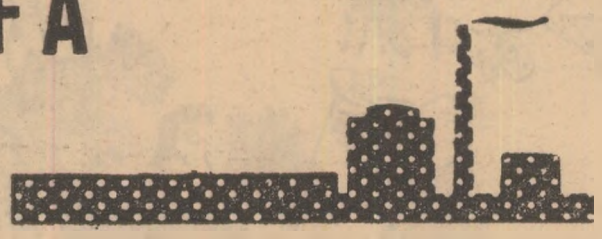

Produce și livrează pe bază de repartiție

- Celofibră tip lînă
- Celofibră tip bumbac
- Rețele cord de mare rezistență
- Confecții din celofan normal tratat și hîrtie pungi sau coli de orice dimensiune de la 1—4 culori, pentru ambalarea produselor de larg consum cu emblema și textul indicat de beneficiar, în orice cantitate și prompt.
- Sulfat de sodiu.

Fabrica de articole din tablă CODLEA
Str. Armata Roșie 147, telefon 146

Produce :

- Canistre din tablă pentru benzină
- Uși de cabine
- Filtre pentru tractoare și autocamioane „Carpați"
- Rame pentru aparate de măsurat
- Butoaie de tablă de 200 litri, T.D.A.

PREFERAȚI
GARNITURA „LĂMÎIȚA"

ELEGANTĂ
CONFORTABILĂ
ȘI SOLIDA

PRODUS AL ÎNTREPRINDERII
IPROFIL „Măgura Codlei"

UN BĂRBAT ȘI O FEMEIE

Sfaturi pentru candidatele la căsătorie

Să nu ne ascundem după degete. Nu există femeie care să nu dorească să se căsătorească. Statistica o spune pe șleau. Ce-i drept, au fost întrebați numai bărbații. Dar cine, dacă nu ei, știu cel mai bine ce vor femeile?

Cu cît veți afirma mai vehement că țineți la libertatea dv. personală și că vă repugnă pînă și ideea de a fi obligată să-i preparați soțului micul dejun, cu atît vor fi cei din jur mai convinși că ardeți de dorința de a vă mărita.

Și acum, dacă ați mărturisit, vă simțiți ușurată. Așa încît ascultați-mi sfatul. Vă dau o rețetă infailibilă.

Principalul e să uitați că ați avut cîndva un ideal. Încercați să aflați dacă prietenii dv. cunosc vreun candidat în științe. Celibatar, firește. Să nu vă descurajați dacă personajul în cauză e logodit. Amănuntul e neglijabil.

Așadar, într-o zi cînd sînteți odihnită și arătați mai bine decît de obicei, mergeți împreună cu cîțiva prieteni și prietene în societatea unde se va afla și un candidat în științe. Azi sînt cu duiumul.

Iată-vă față în față. Faceți cunoștință. Îi întindeți mîna și spuneți: „Îmi pare bine", dar nu vă uitați la el, ci la un alt bărbat de față, nu importă cine. Totuși, nu vă retrageți mîna prea repede. Strîngeți-i-o ușor și rostiți în treacăt, jucăuș: „Ce mînă plăcută aveți!", apoi treceți repede mai departe: „îmi pare bine"... „îmiparebine...", îmiparebine..."

Și acum la masă. Fiți veselă, dar nu zgomotoasă. Nu, anecdotele nu vă pasionează! Între două înghițituri aruncați în treacăt că v-a plăcut ultima carte a lui Moravia, dar că ați făcut o adevărată pasiune pentru Malraux. Întrebați pe cineva din apropiere dacă știe cînd mai vine la Moscova Herbert von Karajan (rostiți numele complet). Remarcați că salata e delicioasă și comunicați gazdei o rețetă rafinată, învățată pe de rost din „Cartea de bucate" sau de la o gospodină pricepută. Stați vizavi de candidatul în științe. Nici într-un caz alături! Lăsați asta pentru mai tîrziu...

Firește, nu beți și nu fumați, pentru că astăzi toate femeile beau și fumează.

Pasul următor: rîzînd șăgalnic (cu măsură!) declarați candidatului că n-ați mai întîlnit un bărbat cu gene atît de lungi. Întrebați-l jucăuș care-i secretul lor, dar nu așteptați răspunsul și uitați de existența candidatului. Nu-i mai adresați cuvîntul în tot restul serii și nu vă uitați la el.

Pe urmă candidatul vă conduce acasă. Poftim? Dacă nu se oferă? Ha-ha! Unde s-a mai pomenit una ca asta? Dacă punctul vulnerabil al femeii e inima, al bărbatului e vanitatea, exclusiv vanitatea. Candidatul o să vă conducă fie și pentru a afla de ce ați devenit subit indiferentă față de el.

Pe drumul spre casă strecurați-i înainte! Era să uit: telefoanele frecvente și gînguritul logodnicei încep să-l irite pe candidat...

A patra zi vă întîlniți, vă plimbați și vă duceți la un film. În sala de cinematograf candidatul își dă seama că prezența dv. în imediata lui vecinătate e cît se poate de plăcută. La despărțire survine un moment periculos. Fie, îi îngăduiți o sărutare, dar numai una. Înainte de a-i spune „La revedere", îi aranjați cu grijă fularul (sau îi suflați o scamă de pe rever), însoțind gestul cu cîteva cuvinte potrivite (de exemplu: „Ai grijă să nu răcești!" sau, cochet: „Te dorește o blondă!"). Îi dați numărul dv. de telefon. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, nu răspundeți la telefon două zile încheiate! Numărați apoi de cîte ori v-a telefonat. Mai ales serile. Telefoanele date seara înseamnă că se gîndește intens la dv. și, mai ales, că e singur! A treia zi îl informați că ați acceptat o invitație neprevăzută la niște prieteni care au o vilă în afara orașului, că abia ați sosit și vă pare bine să-i auziți glasul (puteți fi sigură că i-a fost dor de dv.).

După un timp acceptați să-i vedeți apartamentul. Firește, nu v-ați putut imagina că are o locuință atît de frumoasă, aranjată cu atîta gust, atît de... de... (am încredere în imaginația dv.). Apoi îl luați prin surprindere întrebîndu-l dacă e adevărat că e logodit. Răspunsul va suna cam așa: nu-i nimic hotărît, de fapt s-a îndoit de la bun început etc. Săriți ca arsă: „Deci e adevărat?! Ești ca toți ceilalți!". Atît. Vă îndreptați hotărîtă spre ușă. Dar nu e cazul să vă alarmați. Întîrziați puțin cu mîna pe clanță, dați-i un scurt răgaz să-și aleagă cuvintele cele mai convingătoare, deși femeile cu experiență știu că în cazuri similare bărbații nu-și caută cuvintele, ci strigă primul lucru care le trece atunci prin minte: „Nu pleca! Vrei să ne căsătorim?"

Puteți să vă considerați căsătorită. Dar aveți grijă să rostiți un „Nu!" plin de demnitate, după care deschideți ușa.

Mai departe există mai multe variante. De oricare veți avea însă parte, nu uitați însă că „da"-ul trebuie spus numai în fața ofițerului stării civile. Un „da" calm, puțin indiferent, pentru ca soțului dv. să-i tresară inima la gîndul că v-ați putea răzgîndi în ultimul moment.

Asta-i tot. Vă asigur că evenimentele se vor desfășura așa cum vi le-am prezentat. O spun din proprie experiență. Și vă mai spun că sînt foarte fericită, abstracție făcînd, firește, de faptul că sînt căsătorită.

Tatiana Noiomen

— *Ca să se știe de la bun început cine e capul familiei!*
Desen de V. Cijikov

FOTOGRAFII SE AMUZĂ

E prea tîrziu.

Adevărul gol-goluț

Da, de cele mai multe ori bărbații sînt niște victime inocente. Vă rog să mă credeți. O spun din proprie experiență.

Am cunoscut-o pe Liusea întîmplător. Mergeam pe stradă cu cel mai serios aer din lume, cînd văd că se apropie de mine o fată și-mi propune să facem cunoștință. Vă puteți imagina, desigur, că am refuzat categoric, pentru că nu obișnuiesc să fiu acostat în plină stradă. Mi-am amintit însă, că n-aveam nici un program pentru seara aceea, așa că mi-am zis: „Fie ce-o fi!" Cu atît mai mult cu cît Liusea avea două bilete pentru un film grozav. Și în cele din urmă, m-am lăsat convins.

În timp ce mergeam spre cinematograf, Liusea a profitat de un loc mai retras ca să încerce să mă îmbrățișeze. Ba cred chiar că avea intenția să mă sărute. Am rezistat, firește, dar am capitulat aflînd că Liusea cîntă la ghitară electrică într-o formație muzicală ultramodernă și că are un scuter. Într-un cuvînt, mi-am dat seama că am de-a face cu o persoană interesantă care, spre deosebire de alte fete de vîrsta ei, nu obișnuiesc să intre în vorbă cu primul băiat întîlnit în cale.

M-am întîlnit cu ea o dată sau de două ori, nu-mi amintesc exact; pe urmă, într-o sîmbătă, ea mi-a propus să mergem la un local. Întîi am refuzat. Pe urmă însă am aflat că Liusea are multe discuri de muzică ușoară și am acceptat să-i fac o vizită.

La început lucrurile au decurs normal. Am ascultat muzică, am băut cîteva pahare de vin pe care nu-l cumpărasem, doamne ferește, din proprie inițiativă, ci la insistențele ei. Întîi am refuzat categoric să beau, pe urmă însă ea m-a lămurit că vinul nu era tare, numai bun pentru bărbați. Liusea a propus să bem primul pahar pentru dragoste. Așa, în general. M-am opus și m-am simțit jignit. Despre ce dragoste putea fi vorba? În cele din urmă însă am acceptat. Nu mai știu nici eu de ce.

La un moment dat Liusea m-a invitat la dans, după ce avusese grijă să lase aprinsă doar o veioză. Am simțit că băutura mă cam amețise și că, în definitiv, Liusea era o fată drăguță. Pe scurt, o viață are omul.

Spre indignarea mea, pe care n-am cuvinte s-o redau, am aflat după un timp că Liusea refuză categoric să se căsătorească cu mine. Mai mult, nici nu vrea să audă de pensie alimentară, deși îi comunicam cu regularitate noile mele adrese ori de cîte ori plecam în alt oraș. Avea dreptate bietul taică-meu cînd îmi spunea să n-am niciodată încredere în femei! Și cînd te gîndești că există oameni care îmi reproșează că sînt un netrebnic!

M. Ghiudin

Puncte de vedere

Bărbatul ideal e cel care întrunește cele mai bune însușiri feminine: hotărîrea, curajul, ingeniozitatea, rezistența, stăpînirea de sine, abnegația și, desigur, concizia.

Nu-mi trebuie mașină de spălat rufe, aspirator, aparat automat pentru curățarea cartofilor și alte invenții de acest soi. Vreau 365 de zile ale femeii în anii obișnuiți și 366 în anii bisecți. (Din aspirațiile unei soții).

Adevărații cavaleri ai zilelor noastre sînt fotoreporterii. Numai ei știu să surprindă poezia frumosului feminin în cea mai banală proză.

„Bărbatul ideal este soțul meu". (Pasaj dintr-o schiță umoristică).

Situația în care doi oameni căsătoriți nu mai au ce să-și spună vorbește de la sine.

O tragedie: să te îndrăgostești de o fată și să te însori cu posesoarea ei.

După mărturiile contemporane cu ea, Afrodita nu fuma, nu bea și nu purta pantaloni. Și totuși, era socotită personificarea frumuseții feminine.

— N a avut încă timp să se prezinte. S-au cunoscut abia ieri seara.

REDACȚIA: București, Piața „Scînteii". Tel. 17 60 10. Abonamentele se fac la oficiile poștale
Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii